

EL FIGAROT

UN MOBLE

Quer MASSIS

**i UN NADAL i ANY NOU
MOLT FELIÇ**

Des de 1889 una llarga trajectòria dins del moble
VILAFRANCA - VILANOVA - BARCELONA

Edita: Colla Castellers de Vilafranca

Estatge Social: General Prim, 11 - Vilafranca - Aptat. correus 313

Consell de Redacció: Toni Miralles, Joan Roig, Biel Senabre.

Col·laboren en aquest número: Josep Just, Josep M.ª Llop, Carles Casanellas, Eloi Miralles, Jordi Mir, Fèlix Balañà, Joan Fradera i Joan Bosch.

Els articles no signats són responsabilitat de la redacció.

Col·laboradors fotogràfics: J.M.ª Petrus, Josep A. Esteve, Josep Rovira fotògraf i Miquel Cartró.

Foto de la portada: J. Torner.

Quatricomia de la portada subvencionada per Caixa Penedès.

Fotocomposició, fotolits, muntatge i impressió: Gràfiques Kerpe
Dip. L.B. 29.663/86

Editorial

Hem fet el cim!

La colla Castellers de Vilafranca pot fer seu enguany el crit d'eufòria que acostumen a exclamar els més agosarats muntanyencs quan han assolit el sostre del món: hem fet el cim! És que, després d'una temporada intensa en què la sort ens havia donat més d'una vegada l'esquena, finalment, i per la nostra tossuderia, el dia 1 de novembre passat vàrem assolir el cim més alt de la història castellera de tot aquest segle. Quedaven enrera esforços, treballs, projectes i també disgustos i lamentacions per donar pas a una més que justificada eufòria per la gran fita aconseguida.

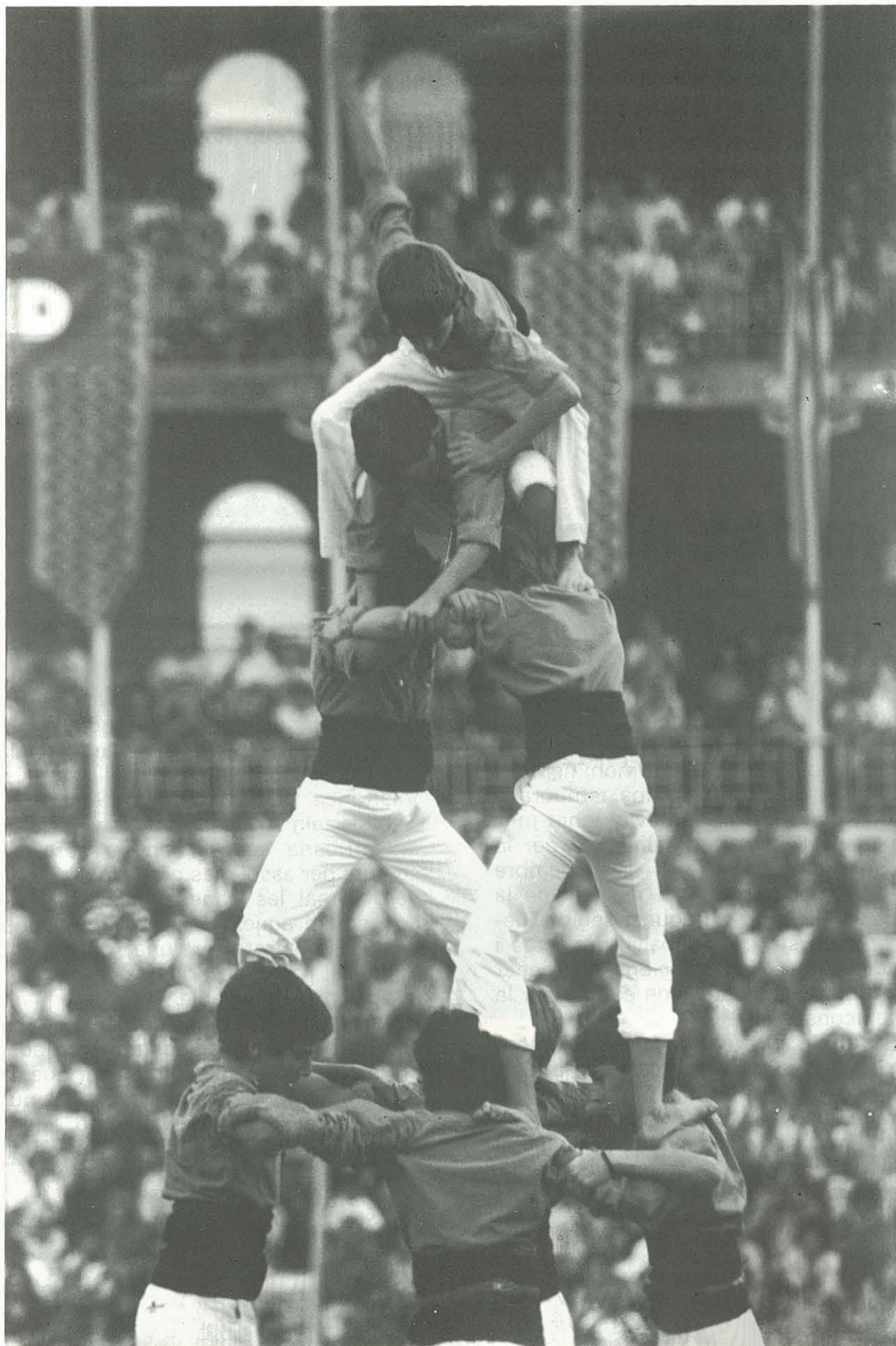
Els Castellers de Vilafranca no solament havíem sabut conservar la categoria dels castells de nou a l'últim intent de la temporada, sinó que, per primera vegada a la nostra història, ens havíem col·locat al capdamunt de totes les colles castelleres. Cap dels presents a la plaça el dia de Tots

Sants havia vist mai descarregar el tres i el quatre de nou en una mateixa diada i per una mateixa colla. La colla: Castellers de Vilafranca; la plaça: la més castellera; i la vila: Vilafranca. Què més podem demanar?

Sembla talment un somni, teníem fe que un dia arribaria aquest cop de sort que cal sempre per assolir les grans fites. No havíem perdut mai les ganes i la il·lusió. Mentre conservem aquesta il·lusió, tot és possible: hem demostrat ser una colla amb un potencial humà de primeríssim ordre i amb una tècnica envejable, i comptem amb el suport d'una vila i d'una comarca que mai no ens ha deixat de fer costat. Amb aquestes premisses, no és difícil imaginar que en una propera temporada aquest cim el puguem tornar a assolir i, per què no, fins i tot superar.

Felicitem-nos-en tots!

Els 'senyors' del castell

Són els qui pugen més amunt; són els qui ho dominen tot des de dalt; són els qui poden posar l'ai al cor de tot el poble; al cap i a la fi, són els qui decideixen l'esforç de tots aquells que, en actitud gairebé reverent, s'apleguen sota dels seus peus acceptant que, per uns instants, han esdevingut els seus súbdits més fidels. És el poder d'aquests petits 'senyors', que es representa amb tota claredat cada cop que es corona un castell.

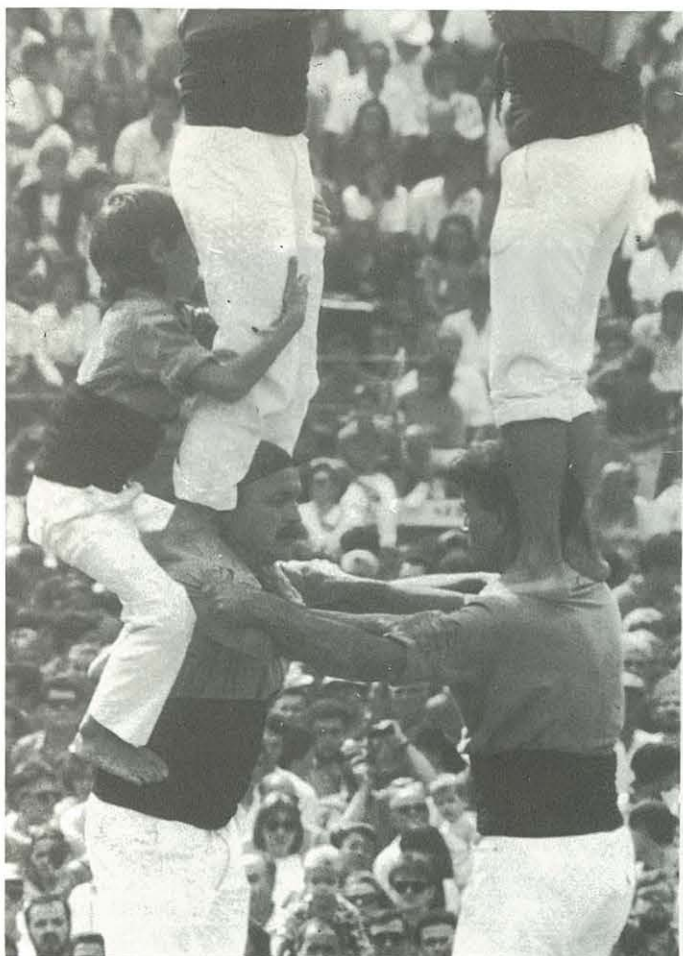

Tot i que són els més petits, si fem cas de l'edat, alguns d'aquests joves castellers són uns autèntics «veterans», si ens atensem als anys que fa que són a la colla i ens fixem en la manera que tenen de veure i de fer els castells; n'hi ha d'altres, en canvi, que, a causa de la seva curta edat, fa més poc que vénen amb els Castellers de Vilafranca, però amb els «mestres» que hi han trobat, ara ja es mouen per cal Figarot com si fossin a casa seva.

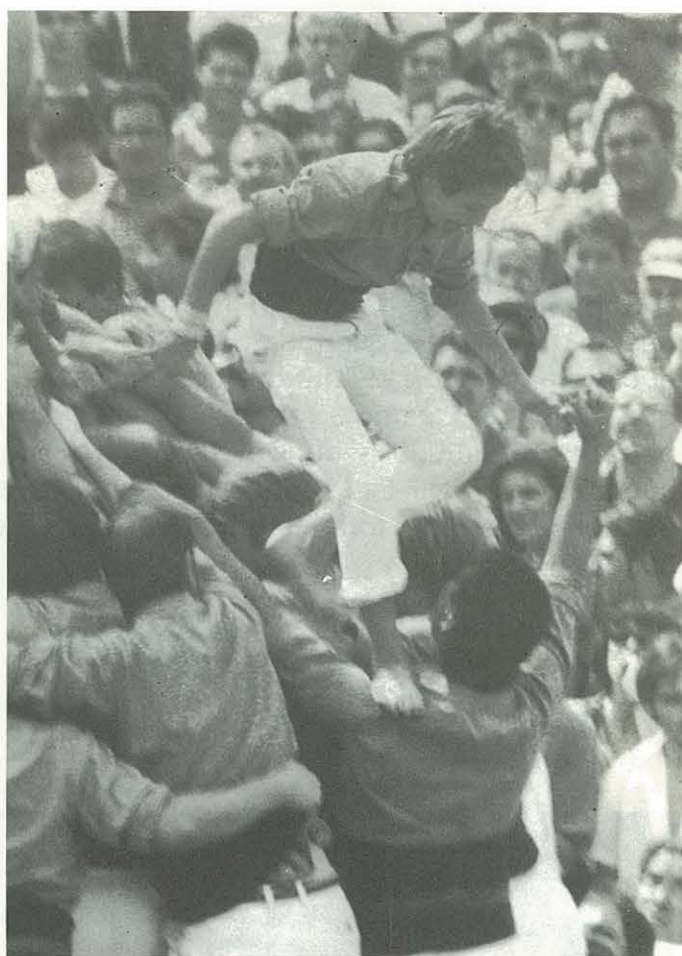
El Jordi Massó és el més gran de tots, té catorze anys, i, en els castells de nou, va a sisens. Ell es va apuntar a la colla *«perquè tenia ganes de fer alguna cosa nova que m'interessés, encara que em va influir una mica el meu pare»*.

De la seva banda, el Miquel Àngel Màxim «Miki» té onze anys i normalment va a dosos. *«Jo tenia ganes de fer gresca i m'hi va portar el Jordi Bustos»*, assegura categòricament a l'hora d'indicar els motius que li van fer posar la camisa verda. *«Jo també vaig venir per un company, l'Antonio, de Sant Sadurní»*, afegeix el Ferran Aguilar «Fernandito», que, tot i que es va fer famós en el món casteller fent d'anxaneta, últimament ha baixat a dosos.

El pom de dalt, el tindrem sencer amb el més menut, el Jordi Esteban, que és un dels aixecadors de la colla, i amb el Francesc Layunta «Cisco», que és

Tenir un bon planter de dosos, anxanetes i aixecadors és tota una garantia per descarregar els millors castells.

Quan els dosos ja són fora del castell, aquest té gairebé totes les possibilitats de ser descarregat.

l'anxaneta dels castells de nou. El primer només té vuit anys i, si se li pregunta per quin motiu es va apuntar a la colla, respon senzillament: «jo, perquè veia els castells i m'agradaven»; el segon té dotze anys i explica que «el meu cosí feia Falcons i em va dir que m'hi apuntés, però a mi m'agradaven els castells». A més a més, el cas del Cisco és ben singular perquè, al cap de molt poc temps de pujar als castells, ja va carregar el quatre de nou.

Hem de deixar ben clar que aquests cinc castellers són una petita representació de tota la canalla de la colla que, per raons òbvies encaminades a mirar que tot plegat surti amb un mínim de decòrum, no hem pogut reunir.

Un nervi inconscient

Hi ha moltes coses interessants de conèixer d'aquests castellers que molta gent ignora. Per exemple, convé saber que aquesta gent que s'enfila dalt de tot del castell, abans de pujar, també passa per moments ben especials: tenen la seva por, els seus nervis, el seu neguit, igual que tots. Però hi ha vegades que demostren més experiència i més sang freda que molts dels caste-

llers grans. Això fa pensar si no són els primers que s'adonen de com van les coses.

«Primer miro les coses com estan, però quan pujo ja no penso en res», assegura el «Fernandito», un dels més veterans d'aquest grup, que encara afegeix, «quan estic a baix, estic més nerviós; però quan sóc dalt de la pinya, ja està». L'opinió és general, tots afirmen que són pitjors els moments previs al castell que quan aquest es tira definitivament, i la unanimitat continua a l'hora de referir-se als crits d'ànim que se senten habitualment quan puja el castell. Valen per alguna cosa? «Sí, per posar-te més nerviós», afirmen sorprenentment; i no s'acaba aquí la sorpresa perquè el seu parer dels crits d'encoratjament del públic no és menys contundent: «això sí que et posa nerviós, sobretot al moment de carregar un castell», «quan aplaudeixen, t'entra un nervi inconscient».

I l'aixecador, que ho veu de cara avall i que nota que tot es belluga i sent que la gent s'esgargamella perquè tothom aguantant una mica més, què pensa en aquells moments?, doncs és ben senzill, l'aixecador de la nostra colla, que

és un home de fets i no pas de paraules diu, «jo... no penso res». «Està pensant de baixar!», «i que el mira la nòvia!» afegeixen les veus fotetes que en aquests casos no acostumen mai a fallar, i que solen rebre, tot sigui dit de passada, una ganyota de menyspreu com a única resposta del pobre vailet assetjat.

Els crits del castell

Hi ha el cas d'algun casteller de la colla que, tot començant d'anxaneta, ha anat passant per tots els pisos i ara, al cap dels anys, és un dels puntals en el tronc del castell. Aquests possibles exemples a seguir, però, no provoquen gaires esgarifances als més xics de la colla. «S'ha d'aprendre dels altres, però cadascú té la seva forma de pujar», «quan puges penses a fer-ho bé i prou», «intentes fer-ho de la millor manera, sense fixar-te en els altres».

Però no sempre les coses van com una seda. Hi ha cops que, malauradament, els castells fan llenya. I no cal dir que els qui viuen més intensament aquests moments són els qui cauen de dalt de tot. Les sensacions poden ser, però, ben variades i van des d'aquell que simplement respon

Aquesta no és cap imatge publicitària d'una coneguda beguda refrescant, sinó que són els més menuts de la colla recuperant energies.

amb un asèptic «depèn», fins als qui expliquen entre rialles que es nota «un mal de panxa...», «i un pessigolleig...». Els més grans hi posen una mica més de seny i asseguren que «de vegades, ni te n'adones, i de cop i volta... ja ets baix». Un dels dosos, que és un xicot més pràctic, assenyala que «quan veig que la cosa va malament, miro de no fer-me mal i de caure bé, i prou»; i el Jordi, l'aixecador, diu tímidament que «jo reso perquè no caigui» (i qui no ho faria, al seu lloc).

I què passa si, en aquests moments crítics, algú dels de dalt té molta por i es posa a plorar i a cridar?, «molesta bastant que algú es posi a cridar perquè llavors dius, 'ja està, això aquí a baix ja no es deu aguantar' i et fiques nerviós... i ja està». La deducció, doncs, és clara: és pitjor per als companys que per al mateix que crida. «Sí, sí; si tu veus que un castell no es mou, li dius a aquest 'tio' -va no et posis nerviós, que això està bé!, però si continua cridant i plorant llavors et poses nerviós tu!». El Cisco també hi vol dir la seva, «per exemple, a mi o al 'Nando', moltes vegades ens ha pujat algun nen que... bé... que té por, i ens fica nerviosos automàti-

cament perquè pensem que aquell castell ja va malament».

Una altra de les coses que noten els de dalt són els crits, i de vegades les queixes, que se senten de dins del castell mateix. Tot plegat arriba nítidament al pom de dalt, i els seus components se'n ressentent: «si comencen a cridar que 'estira la dreta', o que 'estira no-sé-què', llavors també ens fan anar malament», «jo crec que ho fan inconscientment, això de cridar i de posar-se nerviosos», puntualitza segur del que diu el Masó, «i de vegades, els castells cauen per ximpleries d'aquestes».

El capítol que podríem anomenar «Les diferents modalitats, i llurs conseqüències, dels crits de la plaça», si volguéssim posar-li un títol ben pompós, no s'acaba aquí, perquè n'hi ha un, de crit, que és ben singular per a tothom, i, com és bo de pensar, també per a la canalla: «el cap de colla sempre dona ànims», afirmen tots plegats; encara que, quan s'ho rumien una mica més, algú fa un petit matís: «de vegades se sent, però de vegades, no», i davant d'això un altre afegeix que «molts cops no sents ni les gralles», i un dels més grans en dona una

convinent explicació, «quan puja el castell, estàs concentrat en el que fas i no t'adones dels crits ni que sonen les gralles».

Cal assajar més

Alguns d'aquests cinc castellers han passat per tots els llocs que conformen el pom de dalt, és a dir, d'aixecador a anxaneta i d'aquí a dosos. Tot i la seva curta edat, aquest fet els ha deixat notar ja el pas del temps. «Consideres que ets més veterà», assenyala el «Fernandito», que és un dels casos més emblemàtics d'aquest procés, i afegeix «al començament et fa més por anar de dosos perquè et sembla que cauràs malament i tot això, però després, quan ja fas molts castells, ja veus que és el mateix que fer d'auxaneta». Això de banda, cap dels qui diuen alguna cosa manifesta que passar d'un lloc a l'altre sigui una distinció, i tant és així que el Cisco, defensant el lloc que ocupa, afirma rotundament: «a mi m'agrada més anar d'auxaneta».

Com que ha sortit aquest tema de l'auxaneta, creiem que és bo d'interessar-se per un fet, si voleu anecdòtic, que s'observa quan es contempen les fotografies dels

El Jaume del Ràpit és gairebé com un pare per a la mainada castellera. Per tant, no és gens estrany de trobar-lo envoltat dels més petits.

castells: molts d'aquests nois aixequen la mà enlaire, en un gest enèrgic i ple de força. Algú pot deduir que al darrera d'aquest gest hi ha les ordres del Jaume del Ràpit, autèntic 'pare' casteller de la canalla, i de fet, qui s'ho imagini no anirà gaire errat; però potser se sorprendrà quan sàpiga el cas que li fan en algunes ocasions: «el Ràpit ens diu que aixequem la mà ben oberta, però nosaltres aixequem el puny» -davant d'això, el Jaume no té altre remei que prendre paciència-. I per què ho feu, això d'aixecar el puny?, nosaltres que preguntem, més infantils encara que ells. «Perquè queda més guai», responen ràpidament i contundentment els més grans, tancant el puny com a mostra que, efectivament, el gest és ple de força i energia. «Ah, ara jo també ho faré», assenyala càndidament el més petit que encara no s'ha assabentat de 'la moda' que es porta.

Quan surt el nom del Ràpit, és gairebé inevitable referir-se a la seva paciència, posada a prova en tota mena de situacions i, sobretot, als assatjos. En aquestes sessions específiques per als dels pisos de dalt és on es treballa

intensament la canalla i, per tant, l'opinió que en tenen ells mateixos pot ser molt interessant. «Jo crec que n'hi ha pocs, d'assatjos per a nosaltres» -aquí parlen d'una manera exclusiva els 'grans'-, «sí, perquè el pom de dalt s'ha d'entrenar molt. Hem de fer nous anxanetes, nous acotxadors... hem de buscar nova gent a tots els llocs», «sí, perquè, d'aixecador, només n'hi ha un»... els 'petits', escolten i callen.

L'equip que els assaja mereix l'aprovació unànime del grup, encara que aquesta unanimitat es perd una mica a l'hora d'indicar qui és la persona concreta que els ensenya allò que han de fer: «és el Pedrito»... «i el Domènech»... «una mica tothom, però sobretot el Ràpit»... «el que ens dóna ànims a dalt és el Domènech i entre tots fem alguna cosa».

«L'actuació de Tots Sants?, bé»

L'actuació de Tots Sants ha de merèixer un punt i a part en aquesta conversa. No volem deixar escapar l'ocasió per conèixer el parer d'aquests cinc castellers sobre aquesta important diada, i per posar una mica d'ordre -tot i que aquest no s'ha perdut, ni de bon tros, en cap moment- propo-

sem que ens donin l'opinió començant pel més petit i acabant pel més gran.

Així, el Jordi Esteban diu «l'actuació de Tots Sants?, bé». El «Miki» és una mica més expressiu: «va ser una actuació preciosa, em va agradar molt». Aquesta expressivitat augmenta a mesura que parlen els qui tenen més anys, el Cisco, per exemple, afegeix que també li va agradar molt «perquè descarregar dos castells de nou el mateix dia no s'havia fet mai». Els raonaments dels dos més grans ja constitueixen tota una 'crònica' de la diada, tant pel que fa al 'Fernandito', «jo ja tenia ganes de fer aquests castells; anàvem pel tres de nou, però també va sortir el quatre i vam fer l'actuació més bona de tots», com en el cas del Jordi Masó, «jo crec que ha estat una actuació molt bona perquè estàvem una mica desanimats de fer aquests castells i vam aconseguir descarregar-los tots dos». Davant d'aquests arguments tan convincents, els seus companys no poden sinó mostrar la seva conformitat amb forts aplaudiments i amb algun estentori «molt bé!» d'aprovació.

JR i BS

B O N E S F E S T E S

TOTPORTS

MUDANCES

-DDEXPRES

-Detectrans
T R A N S P O R T

Amàlia Soler, 20 - Tel. 890 48 27 - Fax 890 43 22 - 08720 Vilafranca del Penedès

Places castelleres de pilar de vuit

PREFACI

Aquest treball fou publicat a la revista «Estudis Altafullencs 14», que veié la llum en ocasió de la diada de Sant Jordi d'enguany i que forma part d'una col·lecció editada pel Centre d'Estudis d'Altafulla. Ens ha semblat adient de reproduir-lo a «El Figarot» per tal de donar-li una més gran difusió a Vilafranca; no debades, la nostra vila fou una de les poques places castelleres que va poder fruir de la contemplació del mític **pilar de vuit amb folre i manilles**, ja fa més de cent anys.

Ens agradaria que la seva lectura contribuís a estimular els nostres castellers per tal d'anar de dret a la recuperació dels grans espadats. I si no poguéssim assolir el pilar de vuit ja ens conformaríem, de moment i de bon grat, amb el de set o, si més no, a tornar a descarregar el pilar de sis.

En ocasió de la recent inauguració del monument al pilar de vuit -obra del ceramista Martí Royo-que ha trobat fervent acollida a la plaça del Pou d'Altafulla, una de les poques que gaudiren, el segle passat, naturalment, de la gràcia de poder contemplar aquest cimbrejant espadat, ens ha semblat adient de retre homenatge, amb el recull de notícies que segueix, a la mitja dotzena de ciutats, viles o pobles que en temps tan atàvics foren l'escenari privilegiat de tan magna gesta. Hem procurat de concentrar en un sol treball pràcticament tot

allò que coneixem que hagi aparegut en papers escrits al voltant dels ja gairebé legendaris pilars de vuit. Tant de bo que aquest repertori hagués pogut ser més ampli, però, fins al moment present, la recerca històrica en aquest camp no ha pogut, dissortadament, donar encara més fruits.

* * *

«- Quina és la vostra gesta més important com a casteller?

- Fou una que va deixar llarga recordança a totes les contrades

tarragonines: l'elevació del pilar de vuit».

Quan fa més de mig segle i complerts ja els vuitanta anys, en Josep Serra i Miret, conegut amb el nom castís de *Pep de Janillo*, antic casteller de la Colla Vella dels Xiquets de Valls, feia aquesta evocadora afirmació -a la revista «Catalunya» (o «Catalònia?»), editada pels catalans de Buenos Aires, on feia tretze anys que aquest veterà xiquet residia-, havien passat pràcticament altres cinquanta anys des que el *pilar de vuit amb folre i manilles* havia deixat d'enlairar-se a les places

castelleres del país. Ara, més d'una centúria després dels últims espadats de vuit pisos, la valoració que hom pot fer d'aquelles proeses ha de ser per força encara més enardida. No debades, tot i que en l'última dècada s'han recuperat alguns dels castells de nou, no és menys cert que els pilars de gran talla han quedat gairebé arraconats. Pocs, molt pocs pilars de sis s'han pogut veure, mentre que del pilar de set... ni rastrel, des d'aquell que van descarregar magistralment els Nens del Vendrell, el 23 de novembre del 1969, i dels tres que van ser carregats el 1970, dos pels vendrellencs i l'altre per la Colla Vella de Valls. Amb aquests antecedents, és fàcil de comprendre -i tant de bo que poguéssim equivocar-nos- que, ara com ara, barrinar sobre la possibilitat de poder contemplar algun dia el pilar de vuit, només és a l'abast d'algun fantasiós somiatruïtes, a cavall d'il·lusonades quimeres més o menys delirants.

* * *

Seguim, però, amb el testimoni de Pep de Janillo, les declaracions del qual reproduïa, poc temps després, «La Crònica de Valls» del 16 de maig del 1936, amb el següent titular: «Pep de Janillo. L'home que aguantà el pilar de vuit, viu a Buenos Aires».

«- A on vareu alçar-lo?

- A Altafulla, per la festa major. Feia molts anys, trenta o quaranta, que no s'havia aixecat. Aquell mateix dia s'havia intentat dues vegades: la primera, pel Mariano d'Altafulla, i la segona, per l'Anton de Rabassó, de Valls. Ambdues vegades havia caigut. Llavors el vam fer nosaltres i en vam reeixir. A segon hi anava el meu germà Joan; a tercer, jo; i a quart, el meu germà Miquel... Fou un deliri d'entusiasme...»

Durant molts anys, més de cinquanta, tota la informació que es coneixia a l'entorn del pilar de vuit aconseguit per la Colla Vella de Valls a Altafulla, eren les paraules d'en Pep de Janillo suara transcrits, a banda, naturalment, de la transmissió oral provinent de generacions pretèrites, sense que hom hagués pogut, tanmateix, esbrinar el moment precís de

la seva execució. Des de fa uns mesos, però, i mercès a la tenacitat i dedicació del bon amic vallenc, en Miquel Trenchs i Mestre, investigador entusiasta i estudiós avantatjat de tot allò que pertoca a l'activitat castellera des de les seves arrels més fondes, no solament ha estat possible d'obtenir d'altra documentació sobre l'espadat en qüestió, sinó que, fins i tot, en aquesta apareix la data exacta en què fou assolit. Així doncs, el pilar de vuit altafullenc va ser enlairat l'11 de novembre del 1878, segons que es desprèn del relat que de la gesta fa el periòdic tarragoní «La Opinión», núm. 271, del dijous, 14 de novembre d'aquell any: «La fiesta mayor de Altafulla, de la que dimos cuenta en nuestro número del domingo, se ha visto en extremo concurrida, habiendo proporcionado las dos collas de Xiquets de Valls grato solaz a los aficionados a esa clase de espectáculos, pues se hicieron gran número de torres de las difíciles y arriesgadas. El entusiasmo por una de las collas llegó a tal extremo que por tres aficionados se costearon diferentes obsequios con que dieron pública muestra de la satisfacción que les causó, entre otras cosas, el que hiciera lo pilá de vuit limpio. Mucho hacer es».

No entrarem ara en disquisicions sobre el significat real d'aquest «pilá de vuit limpio», perquè no és aquesta la nostra pretensió. El que sí que voldríem, però, és subratllar encara una altra vegada la importància cabdal de la tasca realitzada per l'amic Trenchs, l'últim i saborós tast de la qual ha estat la publicació d'aquesta notícia al «Diari de Tarragona», del dimarts, 14 de novembre del 1989. Ens fem nostres també, naturalment, les paraules amb què clou la seva col·laboració: «De mica en mica, les incògnites castelleres s'esvaeixen».

* * *

També pel que fa a la realització d'aquest espadat de vuit, podem afegir que anys enrera ens fou possible de publicar al periòdic barceloní «La Vanguardia», del diumenge, 26 de febrer del 1984, una informació facilitada pel simpàtic i vehement padrí dels Castellers d'Altafulla i també cordial

amic nostre, en Josep Buyreu i Marí, qui, al seu torn la va recollir d'una àvia altafullenca -la de cal Palillo- que aleshores tenia 94 anys i feia gala d'una memòria certament envejable. Aquesta venerable senyora aportà alguns noms de castellers locals que havien col·laborat en aquella i d'altres efemèrides castelleres. Segons ella, «Eren, en Ferré de casa la Llubina, en Pere i en Josep Ferré de ca l'Esquerrà, en Mariano d'Altafulla, que era coronel carlísta, fent el quart del pilar de vuit, i diferents familiars de l'Hort d'en Pau. En Joan de la Xina, també havia fet el pilar de quatre pujat per les escales, des de la plaça del Pou fins a l'Església. El conjunt de grallers que hi actuaren es deia L'Arengadeta i eren de Vilafranca del Penedès».

Res no hem pogut esclarir sobre l'aportació d'aquests músics conterrànies a les gestes castelleres altafullenques. El que sí que és cert, però, és que «els Arengadetes» era el renom d'una nissaga vilafranquina, alguns elements de la qual, cent anys enrera, presentaven segons que sembla una notòria inclinació vers la música, tal com han corroborat alguns dels seus descendents.

De tota manera, allò que no queda massa clar del testimoni oral de la iaia de cal Palillo és el fet de si amb el cèlebre Mariano d'Altafulla a quarts va arribar a tenir èxit el pilar de vuit, puix que és fàcil adonar-se de com aquesta afirmació es contradiu amb la versió que dona Pep de Janillo. No ho veu així -i potser no li manca raó- l'estimat compare Emili Miró i Fonts, vell patriarca de les lletres castelleres, qui, en el parlament que féu a Altafulla en ocasió de la presentació oficial de la maqueta del pilar de vuit, el dia 10 de novembre del 1988, va donar la seva particular interpretació sobre aquesta qüestió, tot relacionant ambdós testimonis per tal d'extreure'n les conclusions que li semblaren més adients: «Això que va dir l'àvia de 94 anys anomenant ben clar i català el nom dels castellers que prengueren part en el pilar de vuit, jo hi dono tota la confiança perquè els que ja tenim i passem de 80 anys, recordem millor les coses que succeïren quan teníem 15 o 20 anys que les coses que passen

actualment, i si això fos poc del que diu l'àvia, encara hi ha un fragment d'història que aclareix més l'autenticitat del pilar de vuit a Altafulla. És un llibre: "Els castells dels Xiquets de Valls", de Blasi Vallespinosa, en què l'autor fa una pregunta a un gran casteller vallenc de nom "Pep de Janillo" i li pregunta: quina ha estat la vostra gesta més important com a casteller?...() ...És bo que coincideixin el Pep de Janillo i l'àvia de 94 anys on diu que el Mariano va pujar la primera vegada que és el que feien sempre les colles de Valls que donaven la preferència als del poble si es veien amb prou coratge per aguantar el castell i si queia llavors ho feien els castellers de la colla, com així ho varen fer aquell faust dia en que es va descarregar el pilar de vuit a Altafulla». (Extret de l'opuscle «Ets i uts del pilar de vuit», de Joan Carnicer Torrent, editat pel Centre d'Estudis d'Altafulla, el 1989). Tanmateix, i sense ànim de voler posar en dubte aquestes encertades consideracions, cal convenir que no es pot assegurar d'una forma taxativa si l'insigne oficial carlí va reeixir o no en l'intent de pilar de vuit. Vet aquí, doncs, un enigma a desxifrar.

* * *

Per això, sobre aquell comentari de l'amic Trenchs que feia d'afegit al seu darrer article tarragoní, argumentaríem nosaltres que, mentre que hi ha incògnites que s'esvaeixen, n'hi ha d'altres que romanen incògnites. Vegem-ne un exemple: la informació més primerenca que coneixem referent als pilars de vuit és la que va consignar l'apotecari vallenc, Francesc Ballester i Castelló, en la seva monografia «Els Xiquets de Valls», enllestida el setembre de 1917 i publicada a «Quaderns d'Estudi», any V, volum I, gener-febrer-març 1920. A la pàgina 156, hi llegim: «El 19 d'agost de 1858 una de les colles fa el pilar de 8 a Vallmoll i el 24 del mateix mes l'altra colla el fa a Alió. Des d'aquesta data fins el 1890 es pot dir que és l'edat d'or dels castells».

Doncs bé, d'aquestes dues notícies només una resta revalidada, vint anys després, a la crònica que publica «Diario de Tarrago-

na», núm. 230, del 26 de setembre del 1878, al voltant de l'actuació de les dues colles vallenques, Vella i Nova, a la diada tarragonina de la Mercè, informació de la qual féu transcripció el folklorista tarragoní Jordi Morant i Clanxet, en la seva «Història dels Castells. Tarragona i les Comarques Castelleres», publicada el 1976 (una edició prèvia veié la llum, el 1967, sota el títol de «Història dels Castells. Tarragona, Camp tarragoní i el Penedès»). Diu així: «La Colla Vella hizo la difícil torre de "cinco pilans de vuit" y el "espadat de vuit", no levantada esta última más que una vez en Valls y otra en Alió, y otras de menor importancia. La Colla Nova quiso en cierto modo rehabilitarse de la poca fortuna tenida el día anterior y al efecto levantó la torre de "tres pilans de nou" y el "espadat de vuit" que creemos no había realizado hasta la fecha...»

Queda clar, doncs, que la tradició oral va perpetuar el nom d'Alió, com a plaça castellera de pilar de vuit, durant dos decennis, mentre que, contràriament, el de Vallmoll queda diluït en favor de

Valls, de la mateixa manera que tampoc no és fiable de creure en la possibilitat que la Colla Nova no l'hagués fet amb anterioritat al 1878, si fem cas de l'afirmació categòrica del doctor Ballester, en el sentit que vint anys abans ja van aixecar el pilar de vuit tant una colla com l'altra dels Xiquets de Valls. El que també és cert és que hi degué haver, efectivament, aquest llarg parèntesi de vint anys entre uns pilars i els altres. Ho corrobora el testimoni del catllarenc Ramon Roca i Vilà, corresponsal de «La Opinión», quan en l'edició corresponent al núm. 231, del 28 de setembre del 1878, referent a l'actuació de la Colla Nova el dia de la Mercè, escriu: «El segundo día hizo otras 54 torres durante la matinal, y al mediodía hizo los 3 de á 9, los 4 de á 8, los 2 de á 7, y el pilar de á ocho, castillo que hace unos veinte años no había podido hacerse» (notícia transcrita per Miquel Trenchs en la seva «Miscel·lània Castellera. Anys 1850-1900», de març del 1988).

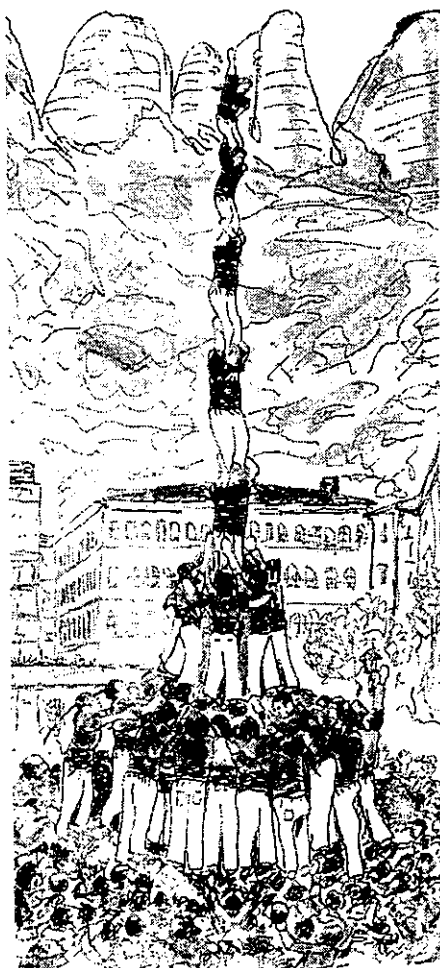
* * *

Ens cal, encara, continuar un xic més amb les declaracions de Pep de Janillo referents al pilar de vuit:

«- Després vàrem repetir-lo moltes vegades a Vilafranca, a Tarragona i a Valls per la Candelera. A Tarragona el vam alçar tres o quatre vegades sense cap fallida. Jo, de segon, l'he parat sovint».

De la cosecució del pilar de vuit per la Colla Vella, a Vilafranca, en dona testimoni l'article d'Antoni Martorell i Panyelles, publicat al setmanari vilafranquí «Lluitern», núm. 33, amb data 29 d'agost del 1910, quan pel que fa a la diada de Sant Fèlix diu que «No hi hagué vensuts ni vencedors», després d'una jornada de plètora castellera de la qual reporta el detall dels grans castells realitzats; i que, l'endemà, «aixecaren també les dugues colles, els "Nou pilans de set", y després, mentres la Colla Nova enlairava el "Castell de vuit" y el "Pilá de sis", triomfava la Colla Vella, plantant els "Quatre de vuit amb pilá de sis al mitj" y el titànic "PILÁ DE VUIT", única vegada que s'ha vist a Vilafranca».

La contundència d'aquesta darrera afirmació contrasta amb la boirina informativa que es fa

Dibuix creatiu (o de ficció)
del torredembarrenc Raül Flores.

palesa a l'entorn d'altres notícies. Com, per exemple, quan Pep de Janillo comenta també que:

«- A Vilafranca, un any, per la festa major, la Colla Nova va voler fer el pilar de vuit, que el parava Jaume Morros, i va caure; després el va fer la Colla Vella, parat pel Manel de Rabassó, i va sortir bé».

Sobta que l'Antoni Martorell no hagués inclòs l'intent de pilar de vuit, per part de la Colla Nova, en el seu relat tan minuciós si, segons com sembla, ambdós comentaris fan referència a la mateixa diada. L'única explicació que hi veiem és que l'oblit fos fet a consciència, en voler reflectir el pròcer vilafranquí en la seva crònica, únicament els castells fets amb èxit, és a dir, descarregats en el decurs de la Festa Major de Vilafranca d'aquell any 1881.

* * *

Més enigmàtica resulta ser encara la tesi que assevera que «a Tarragona el vam alçar tres o quatre vegades sense cap fallida». Ja hem parlat dels pilars de vuit tarragonins de l'any 1878; malauradament, però, fins ara no s'ha trobat cap més dada que ens pugui garantir la versemblança de l'afirmació de Pep de Janillo. Té raó Miquel Trenchs quan en un apartat del seu treball «Els grans castells del segle passat» -publicat a la revista «Cultura», de Valls, núm. 418, abril 1983- postilla: «Resulta estrany que si a Tarragona es van fer altres pilars de vuit que els esmentats de l'any 1878, "Diario de Tarragona" no en parli, i més quan es tractava, ja llavors, d'una figura que no es prodigava gaire». Segui com sigui, l'única informació que ens pot fer pensar en la realització d'altres espadats de vuit a Tarragona és la que apunta l'amic Morant en la seva ja esmentada «Història dels Castells» quan afirma que «cap el 1890, els germans "Janillo" de la Vella, aixecaren el "pilar de vuit"..., a desgrat de la qual hem de dir, però, que ni es fa al·lusió a la font d'informació d'on la notícia fou emmanllevada, ni que tampoc no es diu que fos Tarragona l'escenari d'aital proesa.

Tampoc no sembla merèixer massa credibilitat -perquè es tracta d'una peça literària- allò que va escriure l'historiador barceloní Josep Coroleu i Inglada en

el seu assaig «Los Xiquets de Valls y las costums populars», treball que fou premiat al «Certamen literari iniciat per la societat Círculo Español y celebrat en lo dia 1er. de Febrer ab motiu de la inauguració del tros de ferrocarri de Calafell a Valls», és a dir, el 1883, i editat l'any següent per la impremta valenca «La Catalana», segons que informa Pere Català i Roca a «Món Casteller» (volum I, pàg. 187). En un moment donat de la narració és un vell xiquet qui parla:

«- Miraulos qué guapos y ben plantats!... Ves si ho sabia jo que eran los nostres! lo cor se me'n hi va, quant recordo aquell temps».

«- Vos erau lo "segon a l'espadat de sis", oy?» li pregunta un jove.

«- Qué vol dir de sis?», replica'l pagès. «Nosaltres l'havíam fet de set i caminant».

Tothom se gira a mirar-lo ab respecte. L'espadat de set caminant es pura i simplement una obra mestra de temeritat.

«- Y havíam aixecat lo "pilar de vuit" -continua el vell entusiasmant-se- y fins vàrem arribar a pujar les escales de la Seu de Tarragona "dos pilars de vuit" y "quatre de nou", y'l castell de "tres pilars de vuit" l'aixecàvem per sota com un paper de fumar, Y donchs que't pensaves? Alló eran castellers!...»

No és difícil de comprendre que amb tant d'entusiasme com el que vessava aquell jaio casteller en les seves evocadores vivències, la fantasia pugui, a voltes, imposar-se a la raó.

* * *

Finalment, pel que fa a Valls, el comentari aparegut a la revista local «La Pàtria Catalana», núm. 4, del 20 de febrer del 1881, sembla voler donar la raó a Pep de Janillo qui, recordem, afirmava que la seva colla havia enlirat el pilar de vuit, a Valls, per la Candelera. En efecte, a l'esmentada publicació es pot llegir que «may per may s'havien vist torres més atrevides, puig se feu lo pilá de vuit, lo de sis sense cap má, y'l de sis caragirats. Lo aspecte que en aquest moment presentava la plassa era imponent» (extret de «Món Casteller», vol. I, pàg. 162).

Situats encara a la pròpia capital de l'Alt Camp, ens cal fer cas,

novament, de les apreciacions de Miquel Trenchs quan en el seu treball que hem citat darrerament apunta que «per Sant Joan de 1885, a Valls, sembla que la Colla Vella el carregà, si tenim en compte el que diu "Món Casteller" (pàg. 202)». En la susdita informació -que fou facilitada en el seu dia per l'enyorat Daniel Ventura i Solé, sense que, però, es faci citació tampoc, en aquest cas, de la font documental que l'empara- es fa constar que «El segon dia feren, la Colla Vella lo 5 de 8, lo 4 de 8 amb lo pilar de sis al mig, castell, per cert, molt vistós y d'aspecte sorprenent, lo 4 de 8 aixecat per baix, que, caygut, nos privá de l'ilusió de veure una massa humana enlayrarse compacte com forçada per monstres grill y que tinguérem ocasió d'admirar en lo 3 de 8, aixecant després lo pilá de 8, que no arribá a bon fi, y per resarcirse d'aquesta caiguda feren lo pilar de sis sense cap má. La Colla Nova en aquest dia aixecá lo 5 de 8, lo 4 de 9 en'l que l'aixecador nos divertí fent la figuereta, y'l pilá de set, que fou molt net i esbelt». Continua Trenchs recordant que: «Hauríem de tenir present que, al segle passat, un castell no es considerava carregat fins que l'anxaneta i l'aixecador no havien tocat terra», consideració que ja sancionava amb tota claredat un comentari aparegut a la crònica que «El Eco de Valls», del dia 1 de novembre del 1883, publicava sobre la jornada castellera de la Fira de Santa Úrsula d'aquell mateix any: «un castell no se considera realizado hasta que l'enxaneta y l'aixecador han descendido de la cúspide pisando nuevamente el suelo». Opina Trenchs que aquest pilar de vuit de la diada valenca de Sant Joan del 1885, podria ser que hagués estat carregat -tal com entenem avui dia quan es carrega un castell, és a dir, en el moment de fer-se l'aleta-, de la mateixa manera que ho fou el que es va aixecar per la Candelera del 1886 i que reporta el mateix periòdic valenc del dia 5 de febrer següent, on es diu entre altres coses que: «Anteayer, día 3, pudimos admirar los "tres de vuit aixecats per baix", los "dos de vuit" y el "pilar de set" que elevaron las dos -colles- y el "pilar de vuit" que una de ellas intentó levantar pero que se cayó al

descender l'anxaneta. Ni d'aquest pilar del 1886 ni del de 1881 no se sap amb certesa la colla que el bastí, encara que és molt probable que aquest darrer -tal com ja hem dit- fos aquell que esmentava Pep de Janillo, per la qual cosa caldria estimar-lo com a patrimoni de la Colla Vella.

No voldríem acabar aquest apartat, dedicat als pilars de vuit fets a Valls, sense fer esment d'alguns comentaris que aporta l'erudit vallenc, en Francesc Blasi

Intent vilafranquí de la torre de nou, amb folre i manilles, realitzat l'1-11-1989. (Foto: Eva López, «El Vallenc»).

i Vallespinosa, en la seva obra «Els castells del Xiquets de Valls» (de la qual es feren dues edicions, una el 1934 i l'altra el 1948): «La gentilesa de Mossèn Ribas... ens permet d'anotar ací algunes proeses castelleres, recollides de boca de gent entesa i de documents antics. La Colla Vella, sota la direcció de Fèlix Fàbregues (a) "Feliets", i la Colla Nova, sota la direcció de Joan del Carido, feren els següents castells difícils: el quatre de nou, net; 5 de 9, amb crosses fins a segons; 4 de 8, amb el pilar de 6 al mig; 4 de 7, amb el pilar de 5 al mig; 3 de 8 pujat per baix; 2 de 7; pilar de 7 amb crosses fins a segons i pilar de 8 amb crosses fins a terços». Més endavant precisa que la Colla Vella féu el «pilar de 8, amb crosses fins a terços sostingut per Janillo».

* * *

Vet aquí com amb en Janillo hem començat aquest aplec de notícies i amb ell l'hem de cloure. El seu testimoni ha esdevingut vital i, en certa forma, l'únic a perpetuar durant molt temps el nom d'Altafulla com a plaça de pilar de vuit, fins que Marià Manent agafà la torxa, tot accedint de bon grat a glossar la proesa amb els seus versos inoblidables.

«Afuada i altiva és al Mèdol l'agulla / pedra clara i tibant: / s'hi assemblava el pilar de vuit quan Altafulla, / a la plaça del Pou el veié triomfant, / ben alt, i coronat pel riure d'un infant».

Abans d'acabar, però, fem un incís per tal de fer al·lusió a una altra notícia relacionada amb el pilar de vuit. Ben a la vora d'Altafulla, a la vila de Torredembarra bé que li hauria plagut igualment de poder comptar aquest monòlit entre els seus *trufos* castellers, però sembla que això no fou possible, d'acord amb el criteri que exposa l'amic Lluís Solsona i Llorens -un altre escorcollador diletant de la castellística- en unes «Notes senzilles per a la història castellera torredembarrenca», publicades al «Butlletí Municipal», núm. 7, de Torredembarra. En un dels seus apartats, sota el títol de «El pilar de vuit» fa constar que «Tot i que aquí a la Torre, l'any 1853, el "pilar de set" va caminar catorze passes, no sabem que mai s'hi hagi fet el "pilar de vuit". Si aquesta falta de notícies correspongués a una realitat negativa vers la consecució d'aquest "pilar", podem dir que no va ser per falta de ganes. Ja fa molt temps, allà pels anys 40, el bon amic i aficionat casteller Pep Papiol, aleshores cafeter del Cafè de Dalt, em va dir que l'any 1881 un parent de cal Quildet, per la Festa Major, donava un important premi en metàl·lic si s'aconseguia aquest "pilar" i que els intents van ésser en va. Aquell any van venir les dues "colles" vallenques». I no hem d'oblidar -afegim nosaltres- que aquestes ja venien contrapuntades, dies abans, des de Vilafranca, on el pilar de vuit havia estat notícia primordial i el protagonista estel·lar dels castells de la seva Festa Major.

Hem pogut veure com Vallmoll,

Alió, Tarragona, Altafulla, Valls i Vilafranca han fet història amb l'espadat de vuit. Pel que sembla -tot i que som del parer que no s'ha de descartar del tot la possibilitat que s'hagués pogut bastir en algun altre indret- només aquestes sis places, doncs, pogueren fruir-ne, al seu temps, aixoplugant les colles vallenques que aixecaren aquest titànic pilar del qual, un altre conspicu vallenc, en Francesc Costas i Jové -en el seu treball «Els Castells», guardonat als Jocs Florals de Lleida, el 1932, i publicat a la «Revista del Centre de Lectura», de Reus, del primer trimestre de l'any següent- va dir «que hom gairebé ni arriba a imaginar la impressió enorme que deu fer i l'emoció que ha de produir...».

Aquesta mateixa impressió -l'emoció, disortadament, no va poder arribar, com hauríem volgut, a esdevenir un esclat de joia -ens la desvetllà la corpenedora visió del, fins ara, únic intent d'una construcció castellera amb *folre i manilles* realitzat en el que va de segle: la *torre de nou* que el dia 1 de novembre passat vàrem posar en escena els Castellers de Vilafranca. Tant de bo que, enguany, no solament poguem demostrar que la tenim a l'abast, sinó que fos factible de poder veure feliçment acomplert el nostre somni. Que Sant Fèlix hi faci més que nosaltres!

Eloi Miralles
desembre 1989

CLOENDA

Pel que es va veure a la plaça, el dia 30 d'agost, cal pensar que Sant Fèlix no hi deuria poder fer gran cosa. Calgué l'ajut de Tots els Sants per tal que, el dia 1 de novembre, els Castellers de Vilafranca aconseguíssim de dur a terme la millor actuació, fins ara, de tot el segle XX, descarregant successivament els tres i quatre de nou folrats i carregant la torre de vuit. Després de la gesta s'imposa ara la pregunta: Quina mena d'ajut celestial haurem de menester, d'ara endavant, perquè puguem acomplir el nostre desig de veure coronar algun dia la torre de nou? Potser Sant Miquel, nostre patró, hauria d'intentar esbrinar les possibilitats reals de què disposem per tal que aquest somni pugui esdevenir ben aviat feliç i esplendorosa realitat.

PINTOR-DECORADOR
ESTRANY, S.C.P.
Tel. 890 06 21
Gral. Valles, 21, 2

VILAFRANCA DEL Penedès

Al seu servei

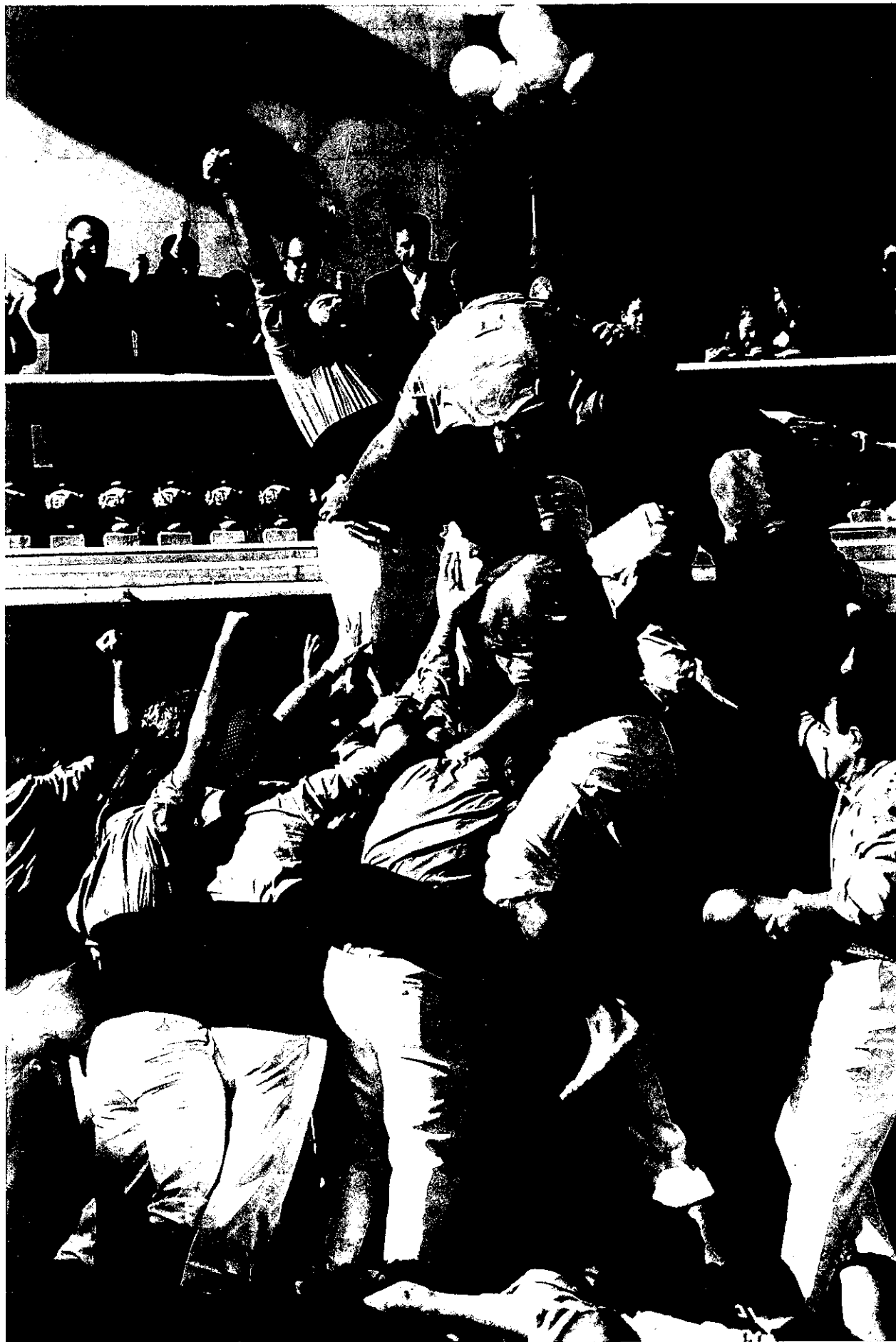

ferrreteria
BÀDIA

C/. Clascar, 12 - Telèfon 890 17 04
VILAFRANCA DEL Penedès

BONES FESTES

Tots Sants compensa Sant Fèlix i el Concurs

La torre de nou condiciona l'actuació de Sant Fèlix

29 d'agost, Vilafranca. El dia 29 de cada Festa Major és l'aperitiu de la gran i esperada actuació del dia de Sant Fèlix, és per això que serveix per escalfar motors. Vam començar l'exhibició de la vigília amb el pilar de quatre caminant a l'entrada a la plaça, vam continuar l'actuació amb la torre de set descarregada; malament va anar la segona ronda, ja que hi vam intentar el quatre de vuit, que caigué amb l'aixecador a l'alçada de dosos, i per acabar vam descarregar el cinc de set i el pilar de cinc.

30 d'agost, Vilafranca, Diada de Sant Fèlix. Enguany, la invitada principal, l'estrella de la pel·lícula, era la tan esperada torre de nou amb folre i manilles, que encara és la nostra gran assignatura pendent, tot i que també podem dir que som els únics que hem intentat d'«aprovar-la», sense gaire èxit, de moment. Aquest Sant Fèlix, però, no ens va dur gens de sort i la torre no va anar, ni de bon tros, tan amunt com la

del dia de Tots Sants de l'any passat. Concretament, va caure quan tot just havíem posat quints. Potser la pluja, que no va parar de caure fins quarts de dues i que va obligar a endarrerir el començament de la gran diada, en va tenir una mica la culpa, però el cert és que hi va haver poca motivació i molts nervis. Després d'ensopegar amb la torre de nou, vam anar a assegurar una mica la jornada i vam tirar el tres de vuit, castell que vam descarregar perquè el vam agafar molt bé i el vam defensar perfectament. A la ronda següent vam tornar a ensopegar amb una torre, aquest cop, però, era la de vuit, ja que només la vam poder carregar. I pitjor encara van anar les coses en el castell que va tancar la diada: el quatre de vuit. Aquest carro gros només va ser carregat, i encara en una d'aquelles situacions que vénen de prim, i al segon intent. Per cloure aquesta exhibició de Sant Fèlix vam plantar el pilar de cinc.

A hores d'ara, un cop passada l'actuació de Tots Sants, es fa difícil recordar el que ha estat aquesta estranya temporada. Però, si girem la vista enrera veurem que ha estat un any que va començar una mica fluix; que es va centrar, pel que fa a la diada de Sant Fèlix, en la torre de nou amb folre i manilles; i que, després d'ensopegar amb aquesta torre, es va anar a assegurar amb els altres castells de nou, sobretot de cara al Concurs, tot i que en aquesta exhibició a la plaça de toros tarragonina vam ensopegar dues vegades amb el tres de nou, construcció que es veia que era totalment al nostre abast. Però tot això ha quedat molt enrera després de l'11 de novembre. Ara tenim present que hem estat la primera colla que ha fet el tres i el quatre de nou en una sola diada i a més, per acabar-ho d'arrodonir, uns quants dies després hem carregat el cinc de vuit. Aquest sensacional final de temporada ha vingut a recompensar totes les dificultats que havíem trobat durant l'any. Que continuï!

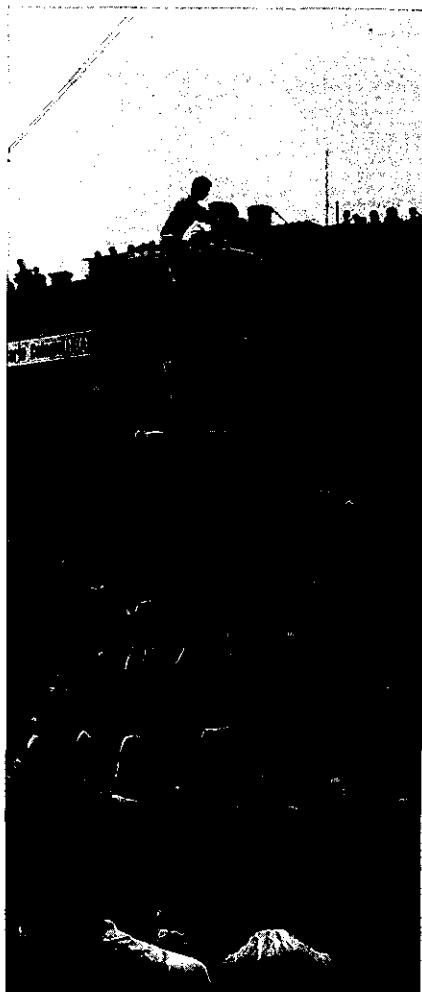
La vigília de Sant Fèlix no va anar tan bé com esperàvem, i aquesta característica va ser la nota general de tota la Festa Major.

El tres de vuit va ser l'únic castell que vam descarregar per Sant Fèlix.

La torre de vuit de Sant Ramon ens torna la moral

31 d'agost, Vilafranca, Sant Ramon. Durant els tres últims anys, el dia de Sant Ramon ha servit per treure'ns l'espina del dia abans, i és per això que s'ha convertit en una gran diada castellera. Cal recordar que l'any 87 hi vam carregar el primer tres de nou amb folre, que també hi hem descarregat diversos quates de vuit i que hi hem plantat la inèdita construcció del nou de set, que feia més de cent anys que ni es veia en tota la plaça. Enguany va servir per descarregar la primera torre de vuit amb folre. L'actuació va començar amb el pilar de quatre a l'entrada a la plaça i amb el pilar de cinc de salutació, per continuar amb el cinc de set, amb l'esmentada torre de vuit amb folre, i amb l'intent de quatre de set amb l'agulla. Després, a la repetició, el vam descarregar. Per acabar, el típic pilar de cinc.

La torre de nou d'aquest Sant Fèlix no va anar, ni de bon tros, tan bé com la que vam intentar per Tots Sants de l'any passat.

La torre, el tres i el quatre de vuit de l'Arboç feien pensar en una bona Festa Major

26 d'agost, l'Arboç. Normalment la sortida a l'Arboç serveix per preparar «armes» de cara a una de les grans diades de la temporada com és la Festa Major, per mesurar-nos amb les colles vallenques, per veure quines possibilitats ens esperen, etc. Enguany l'actuació va ser bastant bona si tenim en compte actuacions passades. Vam començar amb el pilar de quatre caminant a l'entrada de la plaça, vam continuar amb un meravellós tres de vuit descarregat, per continuar amb la torre de vuit amb folre tan sols carregada. Vam intentar el quatre de vuit, que caigué amb dosos posats, i després vam tornar-lo a intentar i a la segona va ser descarregat, i per acabar vam plantar el típic pilar de cinc.

15 d'agost, L'Estartit. Com ve sent normal en els darrers anys, ens traslladàvem a la Costa Brava, i més concretament a la bonica població de l'Estartit, amb les illes Medes al fons. Els castells aixecats van ser el tres de set, la torre de sis, el tres de sis aixecat per sota i net i per acabar quatre pilars de quatre simultanis.

19 d'agost, matí: Bellvei del Penedès. Els castells aixecats van ser la torre de set, el quatre de set amb l'agulla i el cinc de set, tots ells descarregats, i per acabar, el pilar de cinc. Tarda, **Roda de Berà:** després de menjar, i alguns amb el pa a la boca, vam fer un pilar de quatre davant del restaurant mateix, després ens vam traslladar al camp de futbol del Roda de Berà, per celebrar l'ascens d'aquest equip de futbol que presideix el popular periodista i locutor de ràdio Luís del Olmo. Un cop acabada la primera part, i en el mateix peu del camp, vam fer el tres de set i la torre de sis descarregats. Ajuntament: la torre de sis, el tres de set i el pilar de quatre, tot descarregat.

Al segon intent, vam poder descarregar el carro gros a l'Arboç.

Reus, Igualada i Barcelona un cap de setmana ple de castells de vuit

8 de setembre, Guissona i Sant Sadurní d'Anoia. Doble sortida en un mateix dia, al matí a Guissona, al vespre, a Sant Sadurní. Al matí, a Guissona, l'actuació va començar amb el tres de set i va seguir amb el quatre de set, la torre de sis i el pilar de cinc, tots ells descarregats. A la nit, a Sant Sadurní d'Anoia, l'actuació va ser de tres de set, torre de set i vam plantar el cinc de set, tots descarregats, i per acabar el típic pilar de cinc.

11 de setembre, Santa Fe del Penedès. A Santa Fe del Penedès, hi plantàrem una torre de set, el tres de set, el quatre de set i el pilar de cinc, tot descarregat.

Una immensa paella d'arròs s'anava coent a Santa Fe mentre fèiem castells.

L'últim cap de setmana de setembre va ser intensiu. Tant a Reus, el dissabte, com a Igualada, el diumenge, com a la Mercé, el dilluns, vam plantar castells de vuit.

22 de setembre, Reus. Notable va ser l'actuació a Reus, ja que vam descarregar el tres de vuit, la torre de vuit amb folre i vam carregar el quatre de vuit. Vam acabar amb el pilar de cinc.

23 de setembre, Igualada. Amb la torre de set descarregada vam començar l'actuació, per continuar amb el quatre de vuit, també descarregat, i per acabar vam fer el cinc de set i el pilar de cinc.

24 de setembre, Barcelona, (Diada de la Mercè). Aquesta actuació posava final a un maratoniana cap de setmana, que a la vegada va servir per consolidar els castells de vuit, ja que en sortides passades se'ns havien posat travessers. L'actuació, la vam començar amb el tres de vuit, per continuar amb el quatre de vuit. Per acabar vam fer la torre de set i el pilar de cinc, tots ells descarregats.

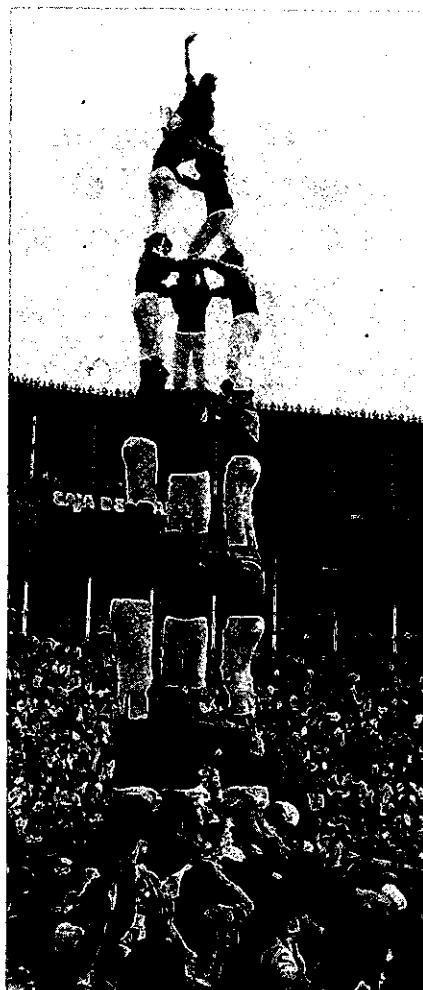
El tres de nou se'ns posa travessar al Concurs de Tarragona

7 d'octubre, Tarragona, Concurs de Castells. El concurs d'aquest any es presentava molt obert, en principi, per a les tres colles punteres, ja que cap d'elles es trobava en el seu millor moment de forma. Després d'haver vist les actuacions de Reus i de la Mercè, i tenint en compte el que havíem fet als assajos, la nostra moral era molt alta i les ganes no hi faltaven. Tot i això, un cop dins de la plaça i veient com l'intent de tres de nou amb què vam començar la nostra participació feia llenya amb els dosos posats, aquesta moral va baixar una mica i vam optar per anar a assegurar. Així les coses, a la tanda de repetició vam descarregar sense excessius problemes el tres de vuit. A la segona ronda, vam tirar la torre de vuit amb folre, i aquesta va sortir clavada.

Amb el castell i la torre de vuit descarregats, a la tercera ronda vam anar pel carro gros, construcció que també vam completar sense gaires dificultats. Davant d'aquest èxit, a la tanda de millorament havíem de prémer l'accelerador per força i vam tornar a tirar el tres de nou. Aquest cop el tres va pujar molt millor, fins que a l'hora que l'aixecador estava entrant, hi va haver una rebrincada que es va endur el castell; quina llàstima! En aquells moments, el concurs ja estava totalment decidit: la Joves de Valls el tornava a guanyar, la Vella quedava segona i nosaltres ens havíem de conformar amb el tercer lloc. D'aquí a dos anys, hi haurà una altra oportunitat. El pilar de cinc va tancar la nostra participació en aquesta edició del Concurs de Castells de Tarragona.

El tres de nou va ser un os massa difícil de rosegat al Concurs de Tarragona.

Després de no poder fer el tres de nou, vam anar a assegurar més els punts i vam descarregar el tres de vuit.

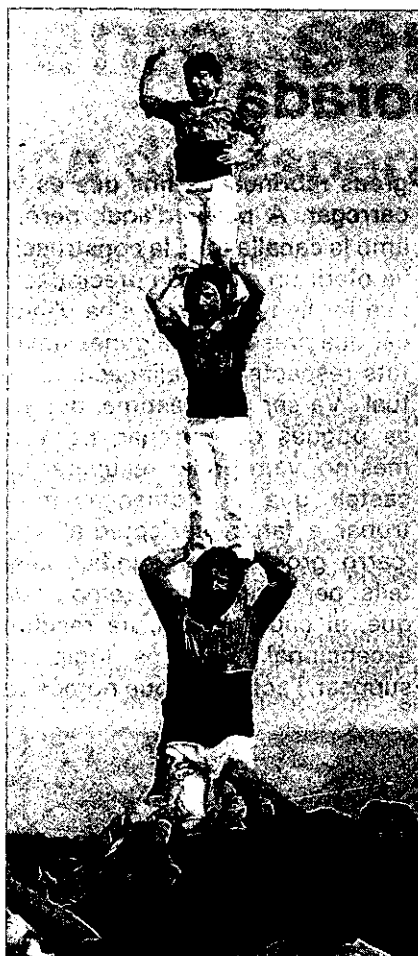

Una altra perfecte torre de vuit, junt amb un tres i un quatre de vuit, ens van donar un meritori tercer lloc

14 d'octubre, Vilobí, Festa de la Verema. A la pista, hi plantàrem el cinc de cinc, el tres de set, la torre de sis i el pilar de quatre. Un cop vam acabar, ens vam traslladar a la plaça del poble, on plantàrem el quatre de set, el cinc de set, el tres de set i el pilar de quatre. Per acabar vam fer el pilar de cinc.

21 d'octubre, Montserrat. L'actuació d'enguany ha estat una de les millors des que anem a fer castells a la Santa Muntanya, ja que hi vam descarregar el tres de vuit, el quatre de vuit i la torre de vuit amb folre amb «figuereta» inclosa i per acabar vam descarregar el pilar de cinc.

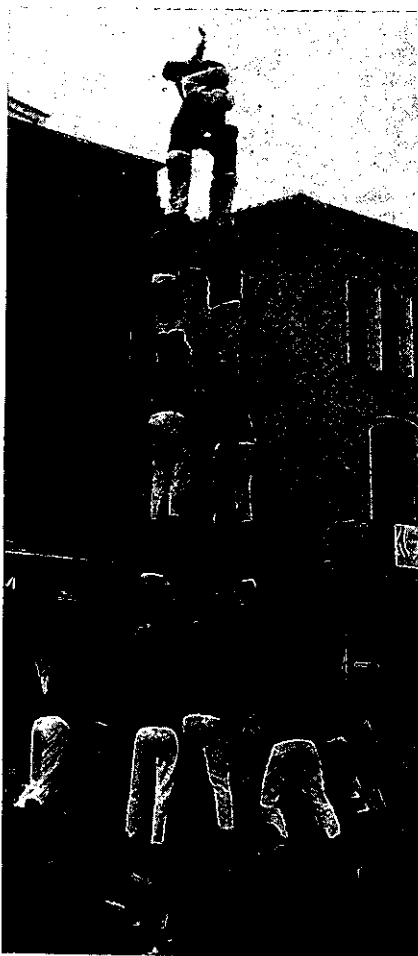
28 d'octubre, Terrassa, X aniversari de la Colla Castellers de Terrassa. En aquesta actuació, hi havia molta expectació per dues coses: primer, perquè s'hi havia anunciat l'intent del tres de nou, i després per veure quines possibilitats teníem de cara a la diada de Tots Sants. Però ni el temps ni la sort no van estar a l'alçada que tothom desitjava. Davant el local de la colla amfitriona vam descarregar el pilar de quatre. Un cop dins la plaça vam començar amb la torre de vuit, que caigué quan baixava, després vam descarregar sense cap problema el tres i el quatre de vuit, i vam acabar amb el pilar de cinc. El tres de nou, després de muntar dos cops el peu, el vam deixar pel cap de quatre dies.

Al pilar de quatre aixecat a Vilobí no hi podia faltar el Josep López, altrament conegut com l'«alcalde de Vilobí».

L'actuació a Montserrat d'aquest any va ser extraordinària: torre, tres i quatre de vuit, tots tres descarregats.

A Terrassa, hi vam anar a fer l'assaig general de la diada de la colla, i vam començar carregant la torre de vuit.

Després de veure que no podíem tirar el tres de nou, vam optar per completar el tres de vuit i el quatre de vuit.

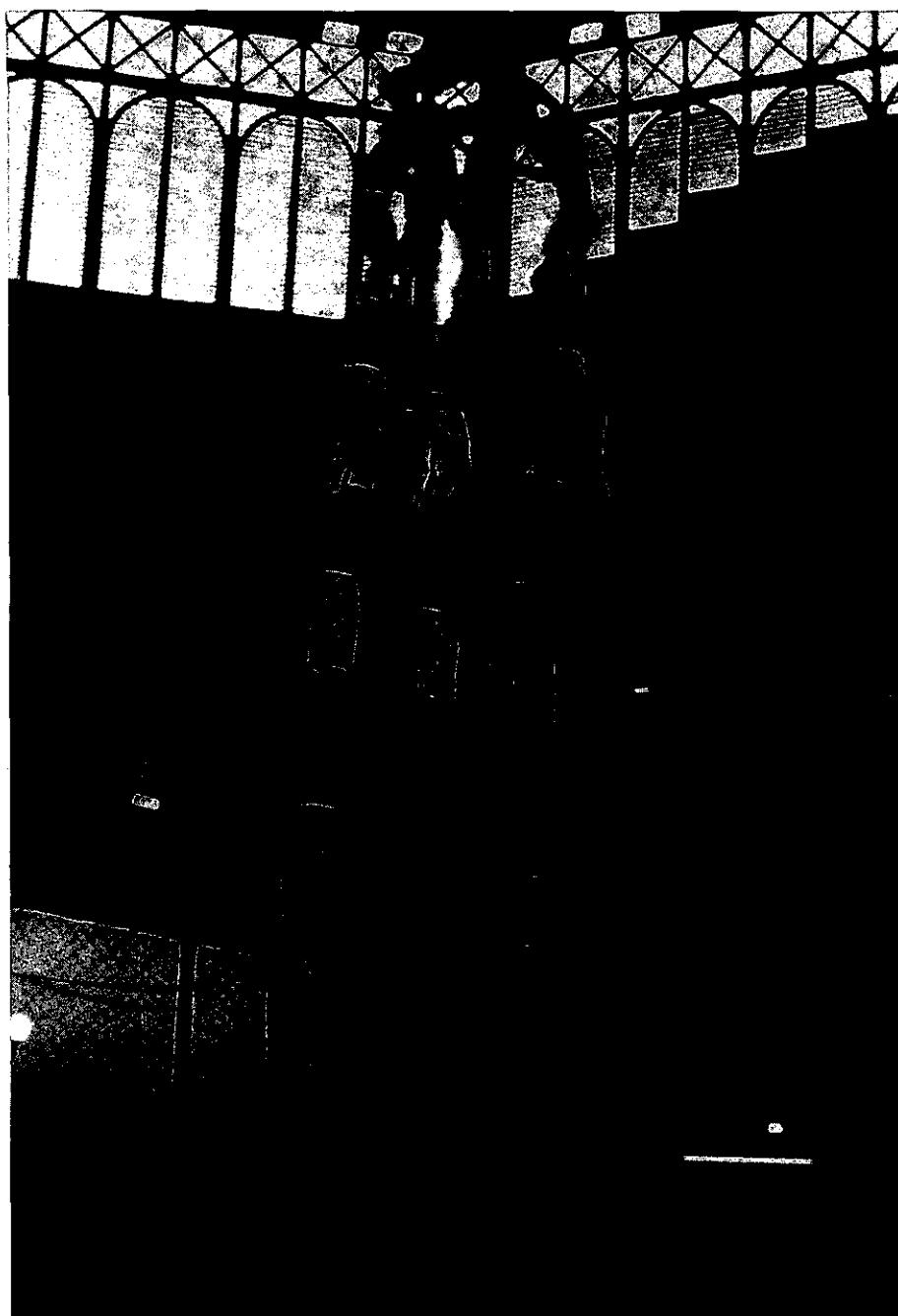
Un cinc de vuit per tancar temporada

18 de novembre, antic Mercat del Born. Encara amb la moral alta, i amb moltes ganes d'aconseguir l'últim gran castell que ens mancava aquesta temporada, vam aprofitar gairebé l'última sortida de l'any per a coronar el cinc de vuit. La 'catedral' dels castells feia dues temporades que se'ns resistia -concretament, des de la Festa Major de l'any 1988, quan també la vam carregar-. Abans d'encarar el gran objectiu del dia, vam escalfar motors descarregant un ferm quatre de vuit. Pel que fa al cinc, s'ha de dir que va pujar molt bé i que no va patir

greus rebrincades fins que es va carregar. A partir d'aquí, però, i amb la canalla fora, la construcció va oferir un excés de precipitació i va fer llenya. També s'ha d'indicar que presentava algunes novetats respecte de l'alineació habitual. Va ser una llàstima, que no es pogués descarregar, però, si més no, vam poder recuperar un castell que ja començàvem a trobar a faltar. La 'catedral' i el 'carro gros', dos magnífics castells per cloure una temporada que, al cap i a la fi, ha resultat excepcional. Com és lògic de suposar, l'actuació -que només va

tenir dues rondes- no va acabar sense haver fet el pilar de cinc de rigor.

25 de novembre, Sant Sadurní d'Anoia (Covides). Potser perquè era l'última, potser perquè feia bastant de fred, potser perquè enguany ja estava tot dat i beneït, el cert és que aquesta sortida a Covides va plantejar problemes a l'hora de tirar el quatre de vuit. Els dos intents que hi vam fer es van haver de desmuntar, després que la canalla es fes enrera. Tot i això, hi vam poder descarregar una altra torre de set, a més del cinc de set, el tres de set aixecat per sota i dos pilars de cinc.

El cinc de vuit carregat al Mercat del Born clou un extraordinari final de temporada. Feia dos anys que no podíem fer aquesta Catedral dels castells.

A Covides, hi vam fer una actuació en què vam completar diversos castells de set.

«Ho sento, senyor»

(crònica desesperada)

Principis d'octubre.

No me'n puc fer la idea, encara. He telefonat a les oficines d'Air France dues vegades. La segona amb l'esperança que em dirien una altra cosa. «Je suis desolé, monsieur», em contesten (Ho sento, senyor). Se'm fa un nus a la gola. He intentat canviar el bitllet de retorn però em diuen que no és possible, i el preu és massa alt per permetre'm el luxe de tornar a pagar l'import del bitllet sencer. No hi ha res a fer. No puc marxar més aviat. No pot ser. No seré a Tarragona.

Primer diumenge d'octubre

Al matí, quan em llevo, tot se'm fa estrany: no em poso la camisa verda, com correspondria a un dia com avui, sinó una de corrent, de carrer. En comptes de la faixa, agafo les bosses de l'equipatge on he anat encabint tots els records de l'habitació on he viscut vuit mesos llargs. Arribo a l'estació de tren, que després d'un parell de canvis em portarà a l'aeroport.

Estic neguitós, tant perquè vaig just de temps com perquè s'acosten les deu, hora de començar el concurs. Arribo a Orly i deu minuts més tard ja estic instal·lat a l'avió. Penso que potser ja és el torn de la colla, la meua. De què sortiu, de torre? Els nervis se'm posen a flor de pell i no crec que sigui pel fet que estiguem a punt

d'enlairar-nos. Sento el crit del Mènec, el seu típic «au vengall!», i l'ocell de ferro aixeca el morro. A causa de la pressió se'm tapen les orelles, tanco els ulls, somnio... La plaça plena, com sempre, o potser no tant, ja que hi manquen més colles que en els altres anys. La gent, apinyada al sector de l'ombra, anades i vingudes dels wàters i del bar... Trobo aquell amic de la Vella i canviem impressions sobre les possibilitats d'ambdues colles, mig d'amagat i en veu baixa, talment com si fossin confidències d'alt secret d'estat.

Més enllà veig l'Àngel, de Cornudella, un ex-brivall que no se'n perd ni una.

- Què xec, com estan els ànims?

- Bé, nano, volem anar a totes: la torre de nou l'hem deixada de banda, però amb el tres i el quatre, això està fet. Per arrodonir-ho hi ha la intenció de plantar el cinc, la catedral.

- Collons xec, veig que esteu molt forts. Això és macol Sort!

Uns cels més enllà

Em desperta l'hostessa tot plantificant-me un refrigeri davant els nassos amb tanta mala gana com la que tinc jo per empassar-me allò que estic veient. Li esvento un «no» rotund i la noia gira cua, amb cara d'escaldada. Què ha passat!?, quin hora és? Estic en un d'aquells

moments d'angoixa que tenim de tant en tant els qui no acostumem a portar rellotge. De reüll veig l'esfera del que es troba al meu costat. Dos quarts de dotze. Què deu haver passat a la primera ronda?

Per damunt les Costes del Garraf

Ens anuncien que sobrevolem el Prat. Miro per la finestra i veig núvols pertot arreu. La pista és plena de pèlags. Cau un plugim suau quan baixem de l'avió. Potser a Tarragona fa bo, em dic. No soc amant dels dies ennuvolats per fer castells, sinó tot al contrari: sol, suor, calda, fortor...

Arribo a la vila quan són quarts de tres tocats. Fa estona que només tinc un sol pensament: el concurs. Em ressona encara el «Je suis desolé, monsieur», que em deien els de la companyia aèria.

En aquests moments en què no puc ser a la plaça, jo també ho sento, i molt.

P.D. Quan entro a casa, ràpidament poso la ràdio. Me n'assabento del resultat. Evidentment, no és el que jo esperava, però encara no estava tot dit: **tots els sants tenien la paraula.**

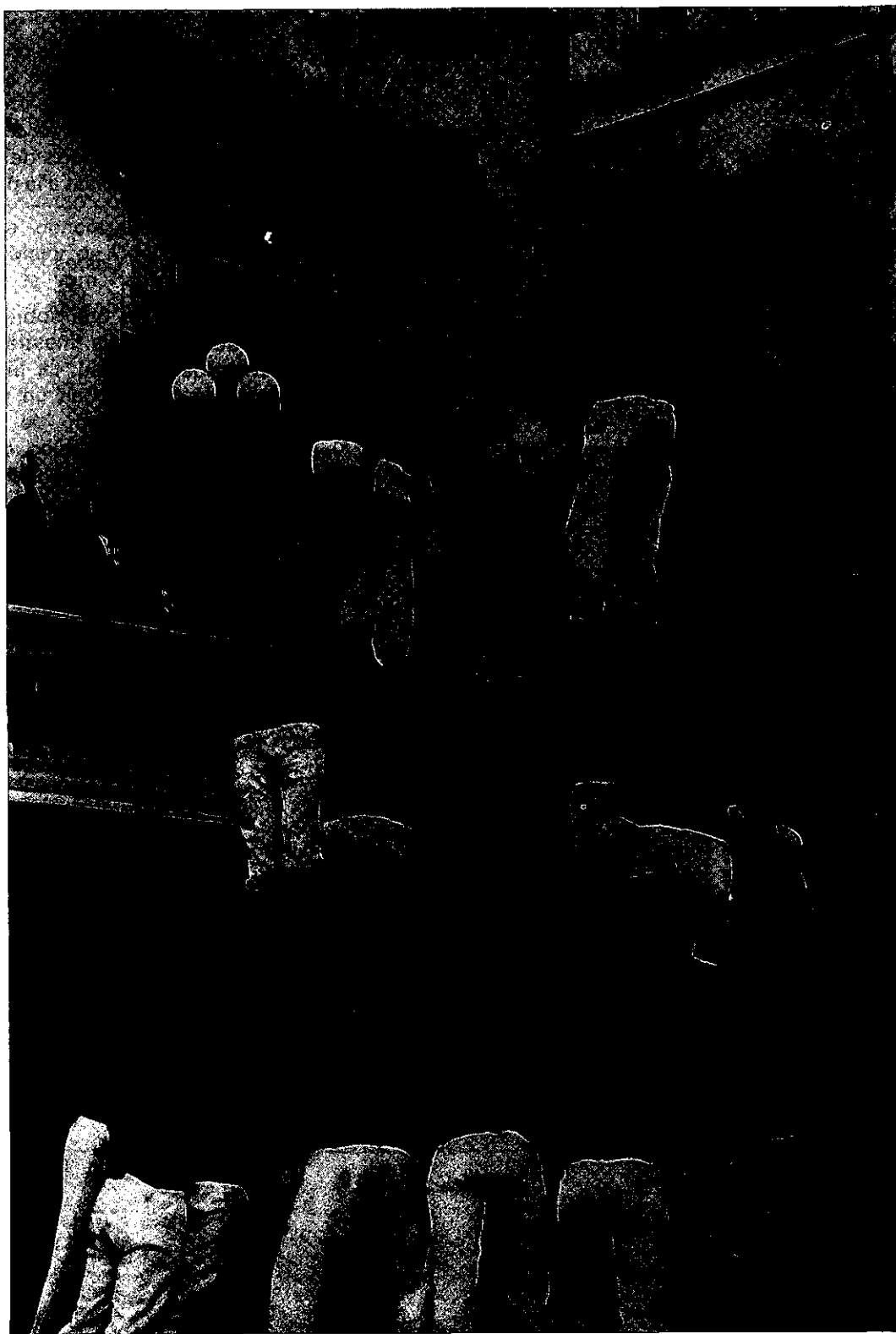
T.

flors i plantes el grèvol

c/. Pere III, 39
Vilafranca del Penedès

La millor actuació del segle

El dia abans, o el que és el mateix, la vigília del gran dia, va fer un temps estrany: calor i vent xafogós durant el dia i pluja al capvespre i nit. Aquest fet ens fa anar a dormir una mica preocupats, però l'endemà un sol lluminós i un cel net i clar ens treu del llit. La meteorologia, factor important en el món dels castells, ens acompanya.

A les dotze del migdia és la missa. Tothom no hi arriba a l'hora, uns hi van convençuts, d'altres a fer el xafarder i molts a fer el pilar. A dalt l'altar, hi domina el verd; els escolans, no tan nens i alts com un Sant Pau, provoquen el comentari de mossèn Medina:

-Abans, per veure els escolans, havia de mirar a terra, en canvi ara, com que van tan ben alimentats, haig d'estirar el coll per veure'ls la cara.

Després de l'ofrena, portada pels més petits de la colla, tota una munió de castellers caminen cap al davant de l'altar i, acompanyats del toc de castells, aixequen un perfecte pilar de cinc que des del fons de la basílica dóna la sensació que del segon a l'anxaneta tots són de la mateixa mida i només es diferencien perquè el

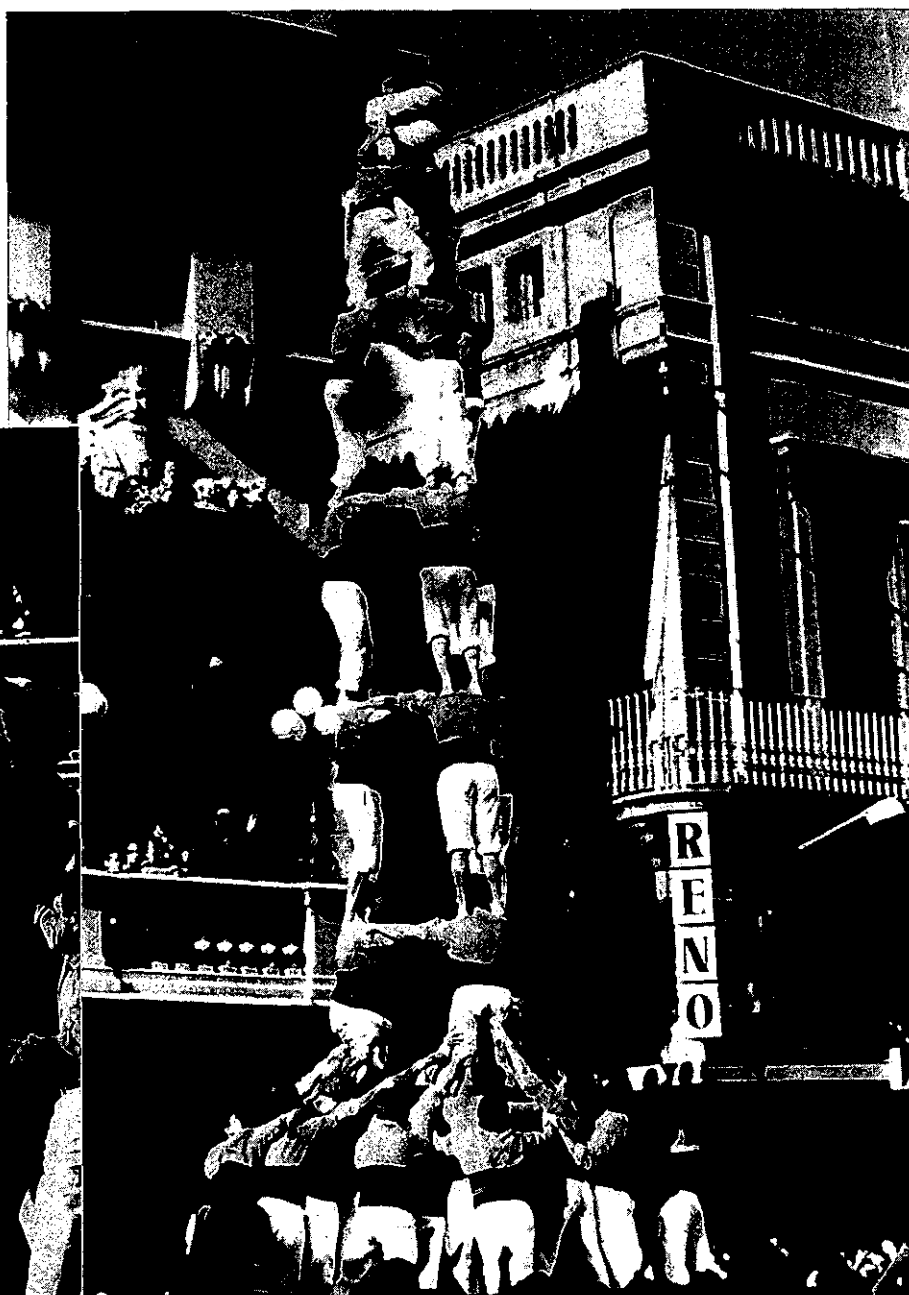
pilar s'aprima a mesura que tira amunt. Un cop l'espedit descarregat, l'església es buida un xic.

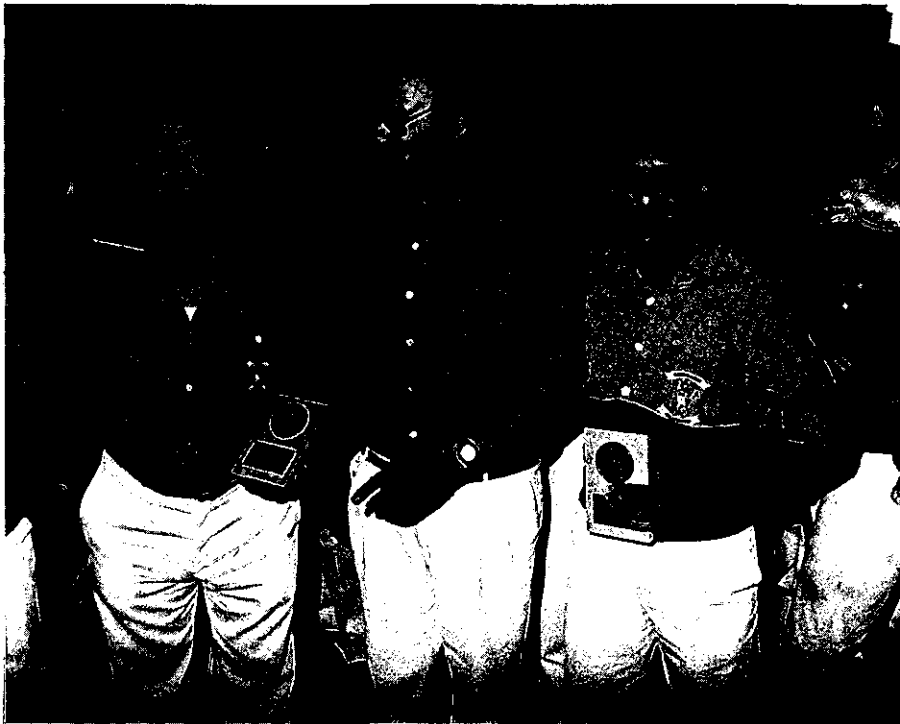
A la una i cinc, més tard del previst, tots els castellers, capficats i amb ganes de fer una bona feina, envolten el «Mènec», tot fent una gran rotllana concèntrica abans de començar el carrer de Santa Maria. El cap de colla, que en sap molt, d'encoratjar i de fer pujar la moral, dóna les següents instruccions:

-Primer actua una altra colla, després anem nosaltres i començarem de tres de nou perquè ho he decidit jo!

La plaça de la Vila és plena, però no de gom a gom. Hi ha molts vilafranquins, alguns foranis seguidors del fet casteller i les colles: Castellers de Terrassa, Castellers de Castelfelers i nosaltres, els Castellers de Vilafran-

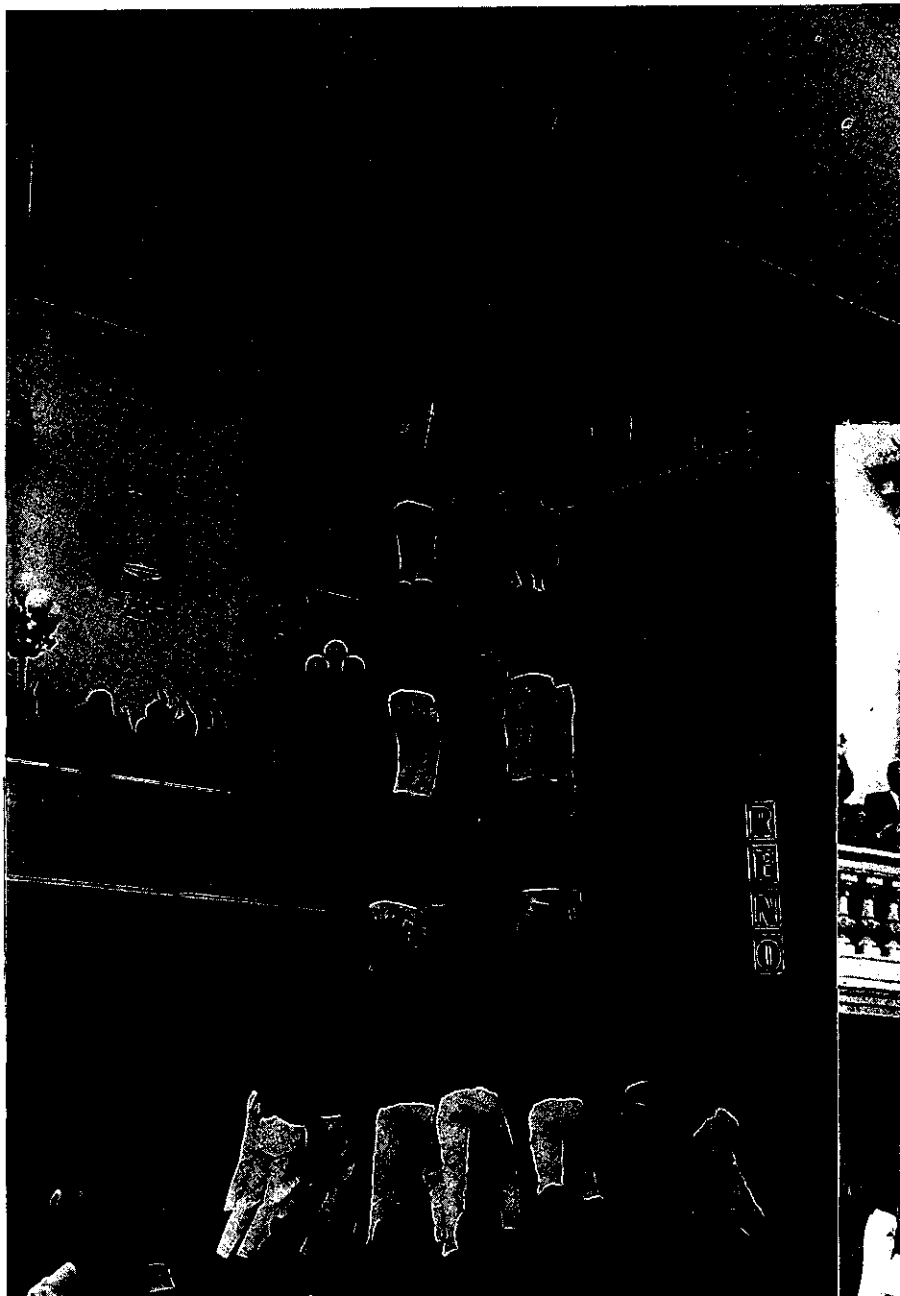
El tres de nou amb folre va obrir plaça. Malgrat que no ens havia anat bé en altres diades, hi havia ganes i mentalització i, per tant, el castell es va agafar molt bé. Aquest era el primer castell de nou de l'any i el segon tres que descarreguem i l'eufòria era més que justificada.

ca, que assolim el tres de nou amb folre i el quatre de nou amb folre descarregats i la torre de vuit amb folre carregada.

L'actuació, no cal dir-ho, és la millor d'aquest segle realitzada fins ara i, per això, s'han dit i es poden dir moltes coses d'aquesta magnífica diada. Però un fet ens fa reflexionar, i és que, si prenem com a referència les puntuacions creades pel Patronat de Castells de Tarragona, ens adonem que matemàticament la nostra actuació no guanyaria en un concurs la que va realitzar la colla Joves dels Xiquets de Valls per Santa Úrsula del 1986 (tres de nou amb folre i cinc de vuit descarregats i quatre de nou amb folre carregat). Això ens demostra que els punts serveixen per als concursos, perquè sempre n'ha de sortir un guanya-

Després del tres, va venir el quatre. Feia nou anys que no se'n descarregava cap, i, a més, mai no s'havia fet en una mateixa diada i per una única colla en aquest segle. Si el tres ja va fer aixecar la plaça, el quatre la va posar potes enlaire. Enmig de l'alegria, però, hi va haver temps per donar els títols de casteller de soca-rel al Pere García i al Francesc Moreno 'Melilla'.

dor. Però les altres diades castelleres s'han de valorar amb uns altres barems i també pel que ha suposat per a la història dels castells: ser la primera actuació on es descarreguen dos castells de nou pisos (tres de nou amb folre i quatre de nou amb folre) per una mateixa colla a l'actual centúria (i en una mateixa temporada); ser la segona vegada que es descarrega el quatre de nou amb folre, després d'haver estat el primer castell de nou intentat i descarregat aquest segle, l'any 1981; ser el primer quatre de nou amb folre descarregat posant crosses a segons, cosa que suposa trencar tabús i obre una nova pàgina del món casteller; ser la primera colla a realitzar el tres de nou amb folre i el quatre de nou amb folre descarregats i la torre

de vuit amb folre carregada en una mateixa actuació... i ser aconseguida per nosaltres, els Castellers de Vilafranca, i a la nostra plaça més castellera.

Per tot això, podem i volem dir que el dia 1 de novembre hem fet la millor actuació del segle XX, fins a l'actualitat.

Després de la gesta, el cap de colla, Carles Domènech, lliurà les plaques que, com marca la tradició, es donen a dos castellers que, a partir d'aquest moment, passen a ser 'castellers de soca-rel'. Enmig de l'eufòria general, aquest any han merescut aquest reconeixement el Pere García i el Francesc Moreno 'Melilla'.

A dos quarts de quatre de la tarda, com si de Sant Fèlix es tractés, s'aixequen els pilars de comiat. Tot ha acabat, però el

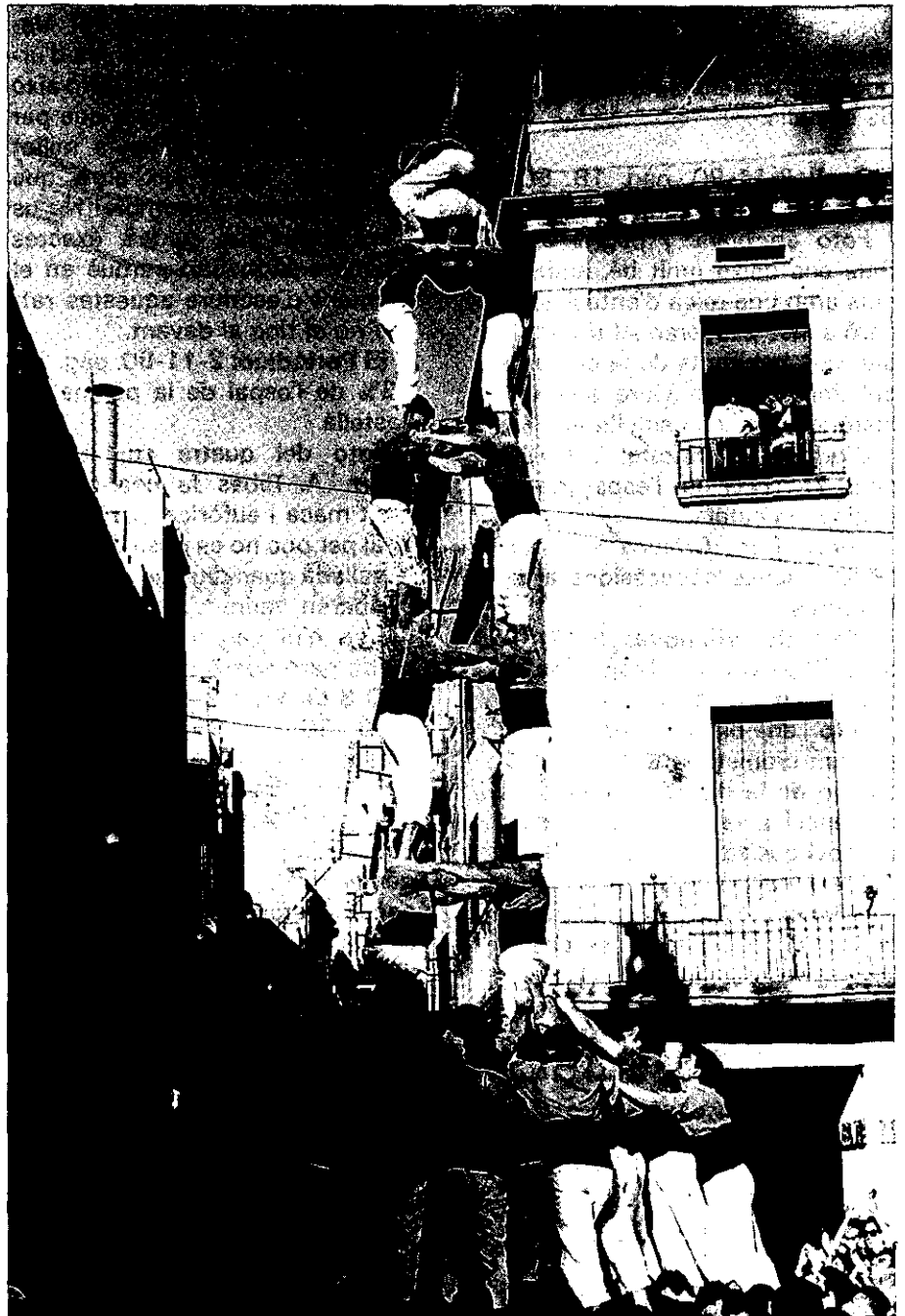
record i la vivència a la plaça resta a dins de cadascú. Les sensacions, els sentiments, els records... duren, però no perduren, per això és important la imatge d'una pel·lícula de vídeo o d'una fotografia que ajuden a revivre la diada.

Malgrat que l'exhibició fou única, els afeccionats i professionals dels mitjans àudio-visuals no han respost a les expectatives i pocs, massa pocs, han assistit a la plaça per immortalitzar la nostra gran actuació.

Ha estat un dia especial, fantàstic, fabulós... i tots els qui estimem la colla no l'oblidarem mai.

Segarrullis

La torre de vuit va posar punt i final a aquesta memorable exhibició. Tot i que no es va poder descarregar, els objectius ja estaven aconseguits i, aquest cop, l'alcalde i tot es va atrevir a parar un pilanet a segons.

La Diada de Tots Sants a la premsa escrita

Explicar com va sortir la notícia de la nostra gesta als diaris és alhora fàcil i difícil. Fàcil perquè el resum és senzill, va sortir pràcticament a tot arreu, però també és difícil perquè la simple enumeració de totes les notícies pot arribar a ser pesada, malgrat l'interès que per a nosaltres pugui tenir la forma amb què els historiadors d'una futura Tercera Època d'Or coneixeran els fets.

Intentant fer-ho el més breu possible, i en forma de fitxes, heus aquí les notícies, almenys les que m'han arribat i en puc donar fe. Segurament n'hi ha més, perquè no vaig poder aconseguir exemplars d'algun diari en què normalment apareix crònica de castells.

Avui: 2-11-90, pàg. 18. 50% de l'espai de la pàgina, en català.

Foto en blanc i negre. Joan Gala ens deixa molt bé, amb un pols amb una mica d'entusiasme, però sense exagerar. Al titular, hi diu: «Els habitants de la comarca del Penedès van viure ahir una històrica jornada castellera».

Diari de Barcelona: 2-11-90, pàg. 7. 10% de l'espai de la pàgina, en català.

Sense foto. Crònica escarida, justeta, sense concessions a les floritures.

Diari de Vilanova: 9-11-90, pàg. 24. 40% de l'espai de la pàgina, en català.

Foto en blanc i negre. Un anònim cronista fa una viva descripció de la diada, i esmenta la presència a la nostra colla d'un vilanoví que té un renom d'altura; l'endevineu?

El País: 2-11-90, pàg. 21. 25% de l'espai de la pàgina, en castellà.

Sense foto. Imma Martos fa una voluntariosa crònica, sense perdre's cap detall, malgrat que en algun moment cau en un excessiu didactisme.

El Pati de Valls: 9-11-90, pàg. 33. 10% de l'espai de la pàgina, en català.

Sense foto. Sense trempera castellera i escombrant cap a casa a base de trobar-nos pegues. Una anècdota, l'extensió de la crònica és la mateixa, més o menys, que unes esqueles que hi ha unes pàgines més enllà.

L'endemà mateix de Tots Sants, l'altre setmanari de la capital de l'Alt Camp, «El Vallenc», va treure una crònica d'urgència, bastant extensa, però això sí, sense perdre de vista que per punts la nostra no és la millor diada del segle. Un altre que també fa anar l'escombra! No us puc donar les dades exactes d'aquest setmanari perquè en el moment d'escriure aquestes ratlles no el tinc al davant.

El Periódico: 2-11-90, pàg. 24. 33% de l'espai de la pàgina, en castellà.

Foto del quatre en blanc i negre. A. Ribas fa una crònica molt maca i eufòrica, però cap al final per poc no es posa de peus a la galleda quan diu que al Born no s'esperen veure castells de nou, no se n'hi van veure, efectivament, però quasi, quasi...

El 3 de Vuit: 2-11-90, pàgs. 1 i 48. 30 i 100%, espai de la pàgina, en català.

Fotos: Reportatge fotogràfic amb cinc fotos en blanc i negre. Esforçada i suada crònica d'urgència que va sortir al carrer quan encara estàvem enlluernats per l'esdeveniment. Premi a l'esforç periodístic.

El 3 de Vuit: 9-11-90, pàg. 18. 100% de l'espai de la pàgina, en català.

Foto del quadre en blanc i negre. Crònica de la diada ja amb el repòs d'una setmana en què se l'analitza tranquil·lament des del punt de vista estadístic i de l'humà. No hi pot faltar la col·laboració poètica de l'Antoni Masanell i Esclassans.

La Fura: 9-11-90, pàgs. 18 i 19. 100% de l'espai de la pàgina, en català.

Fotos del tres i del quatre en blanc i negre. El cronista explica la diada amb pèls i senyals, però ho amaneix tot amb opinions sobre les quals, donada la sorpresa que van causar, i en algun cas malestar, val més deixar passar el temps i veure-ho tot amb més calma per poder triar tranquil·lament el gra de la palla i les pedres.

La Vanguardia: 2-11-90, pàgs. 1 i 22. 20 i 50% de l'espai de la pàgina, en castellà.

Foto del quatre a color a la portada i del tres a l'interior en blanc i negre. La crònica és de l'Eloi Miralles, ja no cal dir res més. Del que sí que cal parlar és de la portada, perquè vàrem estar acompanyats ni més ni menys que de la Thatcher i del Bush.

La Voz del Penedès: 9-11-90, pàgs. 1, 3, 9, 11 i 12.

Foto del quatre en blanc i negre. Amb la tranquil·litat d'una setmana, hi ha una magnífica crònica, a més d'un sentit treball literari.

Jordi Mir Solé

La redacció de «El Figarot» us desitja
un bon nadal i un any 1991
ben carregat de bons moments.

als

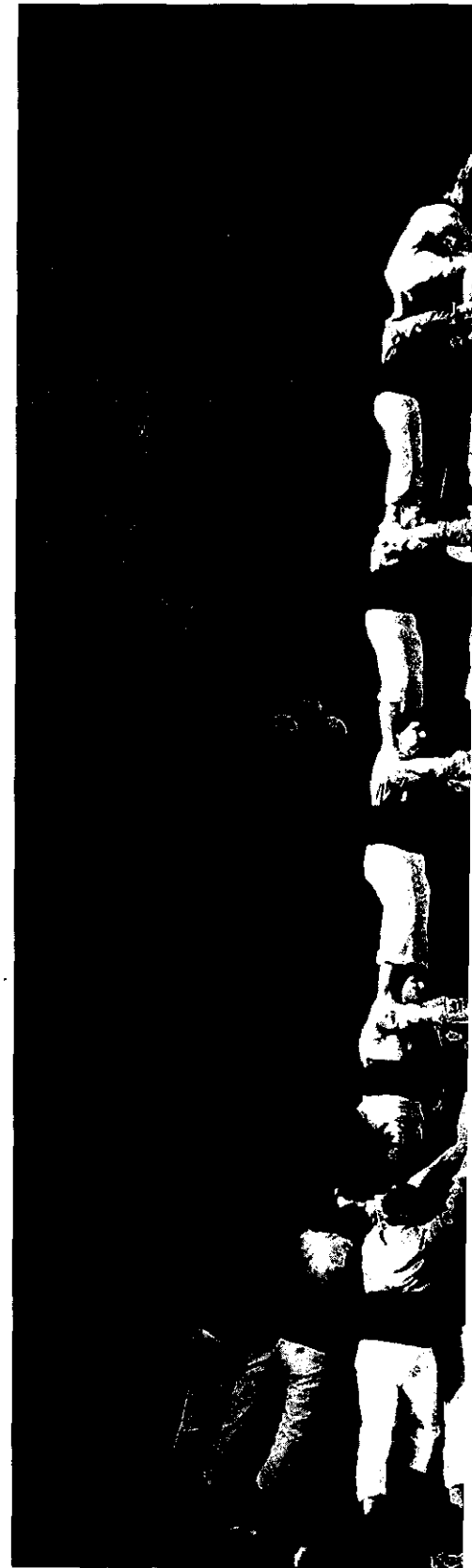

ens agradaria que tots,
afició i castellers, passéssiu un

Bon Nadal

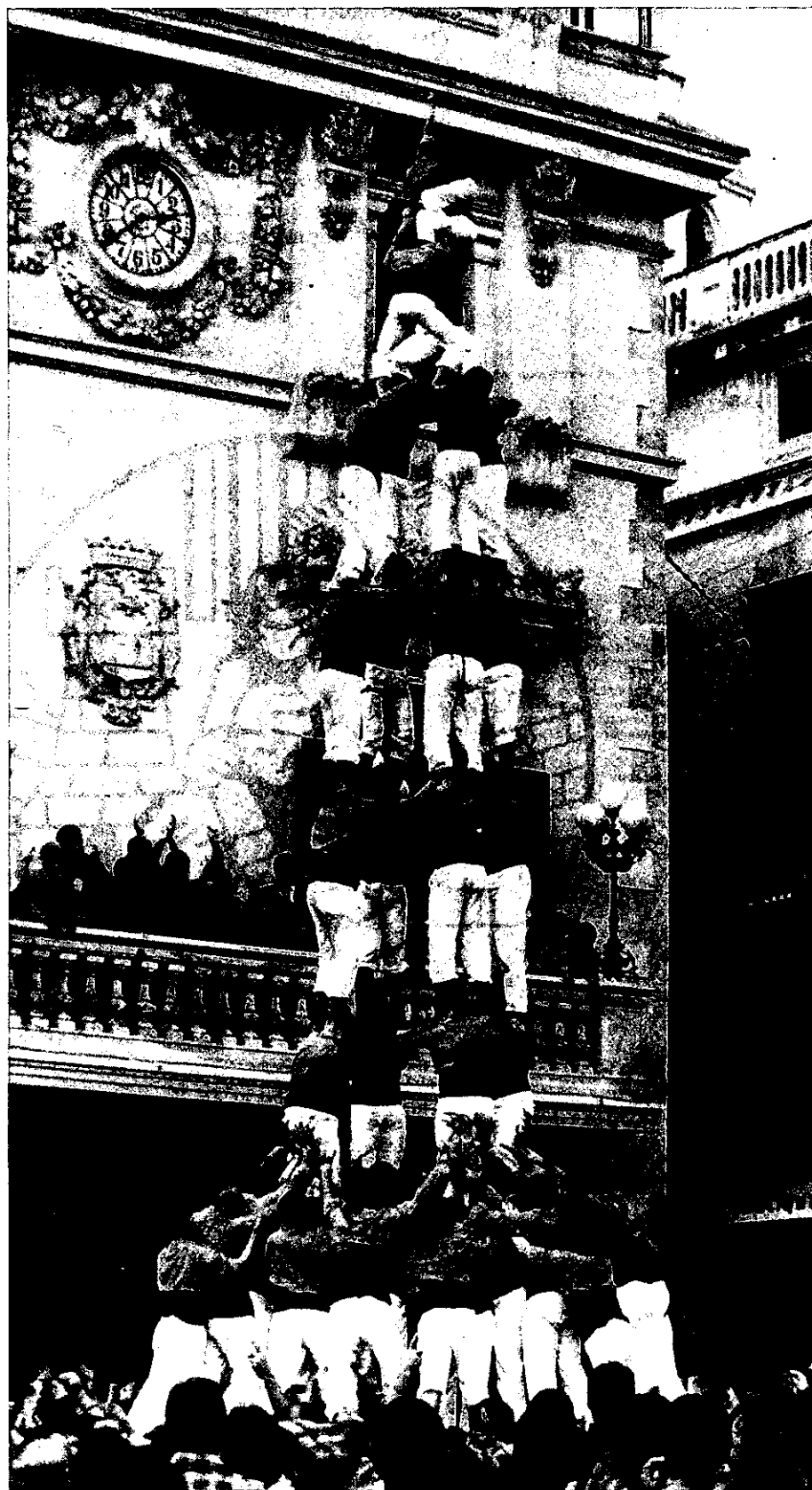
i que el **1991** sigui, si cap,
encara millor;
que sigui un any
carregat -i descarregat-
de **castells de nou!**

La millor actua

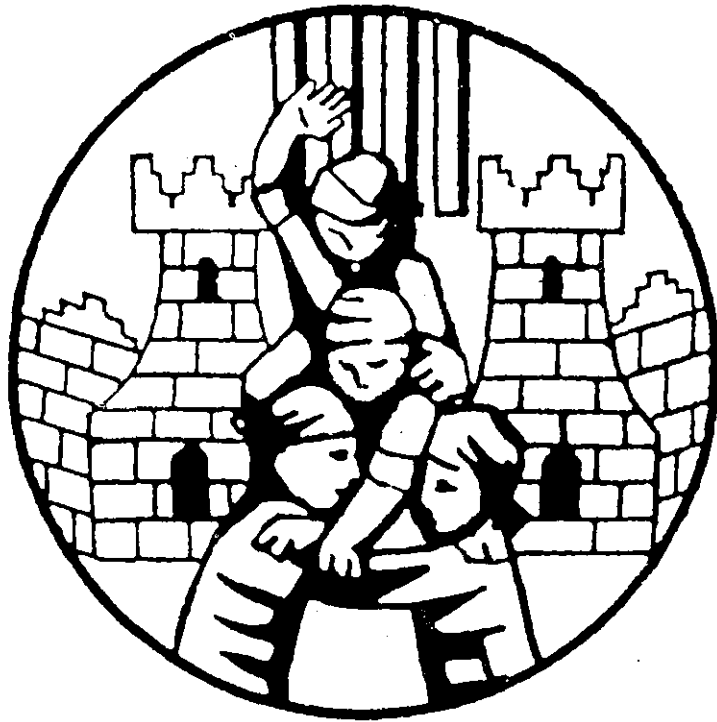

Actuació de la diada de Tots Sants de l'any 1990, la millor
torre de vuit amb folre carregada i c

uació del segle

millor d'aquest segle: tres de nou amb folre descarregat,
a i quatre de nou amb folre descarregat

L'afició castellera celebra l'actuació de Tots Sants

Felicitacions, testimonis d'admiració i satisfacció mostren l'alegria del món casteller per l'exhibició de l'u de novembre.

Tot seguit «El Figarot» té el plaer de fer-se ressò d'aquestes cartes i telegrams en què es qualifica l'actuació de Tots Sants així: «extraordinària», «tres i quatre de nou genials», «un nou capítol en la història moderna dels castells», «no m'ha extranyat gens ni mica, us ho mereixieu», «tots ens vam sentir verds»...

Davant la impossibilitat de publicar totes les felicitacions, en fem una relació i reproduïm en la seva totalitat les del president del Consell Comarcal de l'Alt Penedès, la del batlle de Vilafranca i la del president de la Generalitat de Catalunya:

Colla Joves dels Xiquets de Tarragona, Xicots de Vilafranca, Falcons de Vilafranca, Colla Joves dels Xiquets de Valls, Minyons de Terrassa, Bordegassos de Vilanova, Colla Vella dels Xiquets de Valls. Consell Comarcal de l'Alt Penedès, Josep Bastit, Ràdio Vilafranca, Casal d'Avis de l'ICASS de

Vilafranca, Eloi Roca, Guillem Bartolí, Javier Capdevila, Joan Gala, Ajuntament de Sant Sadurn d'Noya, Institut Municipal d'Acció Cultural de Reus, Orfeó de Sants, Caixa Penedès-Patí Vilafranca, Marcellí J. Valls i Cos de Portants de Vilafranca.

Hem d'indicar també que els

butlletins del Casino i del Casal, dues entitats fortament arrelades a Vilafranca i que compten amb molts castellers entre els seus associats, van dedicar la portada i bona part de les pàgines interiors a la nostra actuació del dia u de novembre. Els agraïm doncs aquesta deferència.

EL PRESIDENT
DE LA
GENERALITAT DE CATALUNYA

Barcelona, 3 de novembre de 1990

Sr. Josep Just i Quer
President del Patronat dels
"Castellers de Vilafranca"
Cal Figarot
Vilafranca del Penedès

Benvolgut senyor,

Vull fer-vos arribar la meua sincera i cordial felicitació per l'assoliment dels "castells de nou" carregats i descarregats el dia de Tots Sants a Vilafranca, amb motiu de la celebració de la diada de la vostra colla.

Ja sé que el que heu fet constitueix un d'aquells fets històrics difícils de repetir i potser més de superar. Em consta, però, el vostre entossudiment i entusiasme en aconseguir fites més altes, esperonats ben segur per aquesta actuació.

Us desitjo sort, molta sort en el vostre continuat treball basat en el lema "força, equilibri, valor i seny", lema genuïnament casteller i català.

Jordi Puig

L'ALCALDE
DE
VILAFRANCA DEL PENEDÈS

Joan Aguado i Masdeu

Consell Comarcal de l'Alt Penedès

Joan Raventós i Pujadó
President

8 de novembre de 1.990.

Amics Castellers,

Per raons del càrrec avui no puc estar amb vosaltres per a celebrar la gran gesta del passat dia 1 de novembre. Encara que sigui lluny, us vull fer saber que em sento un més dels que compartiu en aquesta nit, a Cal Figarot, l'alegria del triomf aconseguit.

Però el fet de no ser-hi físicament no ha d'impedir que us feliciti. A vosaltres Castellers, i a tota l'afició de Vilafranca i del Penedès. Perquè els tres de nou i quatre de nou descarregats són una compensació a l'esforç, l'abnegació i el treball constant des de fa mesos i anys per aconseguir aquesta fita que, fins ara, us havia estat negada, però que al final s'ha fet justícia.

Amb l'actuació del passat dia 1, i moltes altres que l'han precedit, els Castellers de Vilafranca sou -millor dit, som, perquè l'Alcalde ha de ser un casteller més- la Colla puntera d'avui i la que ha fet la millor actuació del segle.

Enhorabona i a celebrar-ho, que us ho mereixen.

Visca els Castellers de Vilafranca! Visca Vilafranca!
El vostre Alcalde.

Joan Aguado i Masdeu

SR. JOSEP JUST I QUER
President del Patronat dels
"Castellers de Vilafranca"
Cal Figarot
Vilafranca del Penedès

Benvolgut senyor i amic,

Tot i que ja us vaig fer arribar personalment la satisfacció compartida per l'assoliment de l'èxit casteller amb motiu de la vostra diada, no voldria deixar passar l'ocasió de fer-ho d'una forma institucional, com aquest fet mereix. Per tant, rebeu novament i feu-lo extensiu a tota la colla, el més alt reconeixement pels castells assolits símbol inequívoc d'una feina ben feta.

Dir-vos, també, que aquesta realitat manifestada el dia de Tots Sants, enriqueix la nostra vila i la comarca, doncs el ressò que la notícia va tenir, i per tant això significa projecció, seria realment difícil sense esdeveniments com el que vosaltres contribuïu a fer realitat.

Permeteu-vos que us encoratgi a seguir pel camí emprat i que puguem veure jornades com aquesta a la "plaça més castellera" per excel·lència.

Cordialment.

Joan Raventós i Pujadó

Vilafranca, 5 de novembre de 1990

Un casteller que ho ha descarregat tot

Pere Giménez: «La Diada de Tots Sants ha estat el premi merescut a l'esforç d'un any»

El Pere Giménez és un casteller que s'ha fet dalt dels castells. Tot el que en sap, i és molt, ho ha après pujant, primer d'aixecador i d'anxaneta als castells de fa vint anys, després a dosos i finalment a quints i a quarts; i segur que ja té al cap el pas a terços. Però si aquesta evolució ja li permetria d'atresorar una justificada satisfacció, encara pot enorgullir-se d'uns altres dos mèrits personals: d'una banda, ell és un dels pocs castellers de la colla que ha descarregat tots els castells, i només en comparteix l'honor amb el Cisco Mallofré; i si ha estat a tots els castells, fossin de l'alçada que fossin, també té el mèrit de ser, a hores d'ara, un casteller fix a totes les construccions, tinguin l'amplada que tinguin.

Des que va baixar de dalt de tot del pilar de sis fins que va descarregar l'últim quatre de nou a quints, el Pere Giménez ha passat per tots els llocs i per tots els castells; però aquest és un camí que ell té molt clar que és lluny d'acabar, perquè sap que pot baixar als pisos de sota i perquè no oblidarà que hi ha alguns castells que li falten a la llista, com la torre de nou o el pilar de set... tot és una simple qüestió de temps.

«és una veritat com una casa que, per ser un bon casteller, és molt millor anar baixant de dalt»

El Pere Giménez és un ferm partidari que els castellers comencin d'anxaneta i vagin baixant des de dalt del castell.

No és gens estrany que el Pere Giménez pugui presentar un currículum casteller tan complet, si pensem que ve de família castellera. Tant el seu pare com els seus germans ja feien castells quan, per allà l'any 1969, el van començar a portar als assatjos de la colla, que llavors es feien al davant del Coro. La família del Pere vivia a Igualada i ell no arribava als cinc anys. La seva entrada definitiva a la colla, però, es va produir el 1970, «jo no sabia ben bé què era, això dels castells, i només veia que el meu pare i els meus germans marxaven vestits de castellers i que de vegades em duïen als assatjos. Però el 1970, quan vam venir a viure a Vilafranca, vaig entrar definitivament a fer castells».

Tu has aconseguit moltes fites i, junt amb el Cisco Mallofré, ets un dels castellers que ho ha descarregat tot. Notes que les celebracions que es fan arran de la consecució d'un d'aquests grans castells han variat molt, d'aleshores ençà?

«Home, sí que han canviat, però quan vaig descarregar el primer gran castell, que va ser el pilar de sis, jo era molt petit i no m'adonava realment del que era allò. Notava molta alegria, però no sabia del tot el perquè. Però amb el pas del temps, la cosa ha canviat i ara, cada vegada que he anat descarregant un castell que no tenia, he tingut una gran alegria».

I també hi ha diferència en la preparació prèvia a les actuacions?

«I tant! Ara és molt millor. Abans la colla no era tan grossa i no hi havia tanta tècnica. Per exemple, per aconseguir el pilar de sis va ser qüestió d'anar fent molts pilars de cinc als assatjos, pilar de cinc amunt i pilar de cinc avall, i així es va descarregar. Ara s'estudia tot molt més, es prepara tot millor i no s'improvisa tant».

Tu has passat per molts llocs des que vas entrar a la colla. De tots els pisos on has estat, quin és el més complicat?

«Cada lloc té les seves característiques específiques i és difícil dir quin és el més complicat. Però el que es nota molt és el canvi de dosos a quints o quarts, perquè a dosos es treballa d'una manera molt diferent de com es fa a sota. Com que estàs acostumat a treba-

llar aixerrancat, se't fa difícil d'adaptar-te a la nova posició».

Si fem referència a aquest fet d'anar baixant del castell, és a dir, de començar d'aixecador o d'anxaneta i anar passant a pisos inferiors, és evident que tu ets una persona molt indicada per emetre una opinió sobre la polèmica que de vegades es posa damunt de la taula per saber si és millor seguir aquest procés o si aquest no és un requisit necessari per formar un bon casteller.

«Això no és cap polèmica; és una veritat com una casa que és molt millor anar baixant de dalt. Qui ho fa té molta més experiència, s'ho coneix tot, ha viscut més pisos... és diferent. Qui baixa de dalt sap estar-s'hi més, se sap aguantar millor i, com és lògic, si abans ha fet d'anxaneta i d'aixecador, voldrà dir que porta més anys pujant als castells».

El fet que siguis el més veterà del teu pis, et dona alguna mena d'autoritat sobre els altres? Fa que siguis una mena de portaveu de tots els quarts?

«al meu pis, és més difícil fer la torre de vuit que el tres de nou»

«Normalment parlo jo, però això no significa que s'hagi de fer sempre el que digui jo. Actualment, els quarts ens venim molt bé».

Sempre s'ha dit que a la rengla del tres és on es pateix més, això comporta que hi hagi d'anar el més fort i qui té més condicions?

«A la rengla es pateix més a l'hora de descarregar el castell, només. A més a més, és important perquè a partir de la rengla es prenen les mesures. Però, a part d'això, no crec que a la rengla es pateixi més, en general; per exemple, jo crec que a la drete es pateix més fins i tot. La rengla ho passa malament quan baixa l'anxaneta, però una vegada t'ha passat, ja està!».

I a la rengla del cinc de vuit?

«Tot depèn de com va el castell, però el cinc no té res a veure amb el tres. Aquí hi ha més pes i es triga més estona, encara que hi ha la torre que, en principi, ha de ser una ajuda i ha de mirar de no arrepenjar-se perquè llavors ho tira tot a terra».

O sigui que cada castell, segons la seva amplada, té les seves característiques ben pròpies?

«Sí. La torre és, bàsicament, equilibri; el tres, força; en el quatre tens més punts de suport i en el cinc, depèn molt d'on vagis. Ah!, i el pilar és molt pilar, eh!».

I pel que fa a l'alçada, com més alts són els castells també són més difícils?

«No per força. Per exemple jo crec que, al meu pis, presenta més dificultats la torre de vuit que el tres de nou; i és més difícil la torre de set que el quatre de vuit. Tot això, al pis de quarts; més avall ja és una altra cosa».

Quan algun casteller més o menys fix no pot pujar, es nota molt el canvi per un altre?

«Una mica, sí, però es pot fer tot igual. Jo he fet tants castells, amb tanta gent i tan variada, que no m'és un problema. L'únic que passa és que estàs tan acostumat a treballar amb una persona -saps com t'hi avens, com t'estira,- que t'hi acostumes. Però amb els quarts que hi ha a la colla, no

representa cap problema que se n'hagi de canviar un. Sempre que en sigui un de sol».

Com portes això de compaginar els castells i la vida privada?

«Jo sempre he fet castells i fins ara no he tingut cap pega per compaginar-los amb la vida privada».

Tu també et sents una mena de 'professional' dels castells?

«No, jo crec que, de professional, no n'hi ha cap a la colla perquè tots som iguals. Cadascú es prepara a la seva manera, i jo també ho faig, però això no vol dir que m'hagi de sentir un professional dels castells perquè això crea una diferència amb els altres, i jo sóc un casteller com qualsevol altre».

Als últims anys, es pot veure com gairebé hem fet millors castells per la diada de la colla que no pas per Sant Fèlix. Això és una conseqüència dels nervis i del cansament pel fet d'haver dormit poc, coses pròpies de la Festa Major, o bé es produeix perquè al novembre la colla està més 'roda-

da'?

«Tot plegat hi té a veure. És evident que hi ha una relació entre Sant Fèlix i els nervis propis d'aquesta diada, i tothom els passa per dins, però jo crec que la preparació és la mateixa i que hi influeix molt la sort. Per la Festa Major d'aquest any no es van agafar bé els castells pels nervis, perquè potser hi faltaven ganes... pel que fos. En canvi el dia de Tots Sants, en una diada de menys compromís, tot va sortir bé. No va ser, ni de bon tros, un cop de sort sinó que portàvem els dos castells ben assajats. Va ser el premi a l'esforç de tot l'any».

Aquest ha estat un any bastant dur, oi?

«Sí, i d'aquí que vulgui remarcar que aquest final de temporada sigui del tot merescut. La colla ho necessitava i ara sembla que estigui més unida, més animada».

De totes maneres, s'ha pogut notar un canvi de plantejament a partir del fracàs de la torre de nou per Sant Fèlix?

«La torre de nou era una fita que

**«els qui tiren
endavant la colla
són les 80 o 100
persones que la
segueixen tot l'any»**

volíem aconseguir i només es podia fer per la Festa Major. No va sortir bé i no s'hi pot fer res. Després era clar que s'havia de fer un castell de nou: a Tarragona vam tenir molta mala sort i per Tots Sants va anar molt bé que descarreguéssim el tres d'entrada. Torno a repetir que va ser la recompensa merescuda a tot el treball anterior». (Val a dir que aquesta entrevista es va realitzar tres dies abans de carregar el cinc de vuit, castell que encara ha arrodonit més la temporada).

Fa poc s'assegurava que és molt difícil portar tres castells de vuit i ara ja ens estem plantejant gairebé de dur-ne tres de nou, i això en una època en què es diu que la gent no va als assajos i que costa que vagi a les sortides. Tot plegat significa que amb menys gent es fan més coses?

«Tot això és veritat, però hem de tenir clar que, els castells, sempre els fan els mateixos. Vull dir que, de fet, actualment a la

Una imatge plenament 'festamajorenca': dos anxanetes a les espatlles d'un parell de panderetes, acompanyats tots plegats de l'entranyable drac de Vilafranca. I, per si hi faltés alguna cosa, el Monument als Castellers els fa d'incomparable marc de fons.

colla som entre vuitanta i cent castellers, encara que després, a la plaça, per Sant Fèlix, a Tarragona o per la diada de la colla hi hagi dues-centes camises verdes. Els qui tiren endavant la colla són els vuitanta o cent castellers que la segueixen tot l'any; aquests són els que fan els castells. Els altres vénen dues o tres vegades, i sempre seran benvinguts perquè són molt necessaris -i com més en vinguin, millor-, però no es pot comparar el seu esforç amb els que vénen cada divendres a assaig i van a les sortides».

Però portar tants castells grossos comporta que els assatjos siguin diferents als de fa uns anys.

«És clar. Ara cal estar molt de temps preparant folres, peus, manilles... i això fa que no s'assagin tant els castells en si. Si no fos així, fariem el tres i el quatre de vuit com si res».

Així doncs, penses que els assatjos estan bé tal com es plantegen actualment?

«Sí, trobo que és correcte que

«em veig en cor de pujar de terç en un castell de vuit demà mateix»

se'n facin dos a la setmana durant la temporada alta i tres quan hi ha sortides fortes. El problema no és aquest, sinó que es planteja quan moltes vegades hi falta gent, o bé quan es comença molt tard; però aquestes són coses que passen perquè la colla és molt gran i són difícils d'evitar. Qui ve és perquè li agrada».

Suposem que tot això ho deus viure molt de prop des que formes part de la Comissió Tècnica.

«Sí, el fet de ser de la 'Tècnica' comporta que tot es vegi bastant diferent. Com a casteller de la 'Tècnica' et sents responsable de la manera com van les coses, de com van les sortides, perquè nosaltres som, en definitiva, els qui decidim qui puja i qui es queda a terra i quins castells s'han de tirar. Per tant, quan les coses no van gaire bé, és normal que ens la carreguem. Ara bé, haig de dir que, si no fos de la 'Tècnica', m'ho agafaria igual com ara».

Dins de la Comissió Tècnica, tu

segueixes bastant de prop tot el que fa referència a la canalla. Com està aquest apartat en la colla?

«Al cent per cent, n'hi ha prou i de sobres, encara que com més en vingui millor. Amb la canalla que tenim, podem anar fent sense haver de patir. Hi haurem de fer algun canvi, però no crec que se'ns plantegi cap gran problema».

I de la incorporació de la dona als castells, què en dius?

«Bé, perfecte, si una dona va al lloc on vaig jo, per exemple, i ho fa bé, per què no hi pot pujar? Ja s'ha demostrat que en moltes colles pugen dones als castells i aguanten com els homes».

Al començament indicàvem que tu vas començar d'anxaneta i has arribat fins a quarts, passant per tots els pisos intermitjos. T'has plantejat ja el pas cap a terços?

«És clar, per què no? Jo em veig en cor de pujar de terç en un castell de vuit demà mateix, i, de fet, és una de les idees que tinc al cap. El que passa és que potser sóc més necessari on pujo ara, però no ho descarto, ni de bon tros».

Si de veritat ho té al cap, és més que probable que, com també apuntàvem a l'inici d'aquest article, tot sigui una simple qüestió de temps.

La torre és una de les seves especialitats, però el Pere Giménez també és una peça important en les altres construccions.

Bs/Jr

Els castells de nou del segle

Quan per la diada de Santa Úrsula del 81' ens vam quedar amb un pam de nas quan vam veure el primer quatre de nou amb folre descarregat del segle, poc ens podíem pensar que seríem la colla que posaria la clau de volta de l'època que acabava de néixer.

A Santa Úrsula 86 ja vam veure la segona fita: el tres de nou amb folre descarregat. En peu de guerra, doncs, ja havíem intentat els castells de nou i érem a pocs

mesos d'assolir-los.

Vam necessitar l'ajut de tots els Sants, a part naturalment de les llargues hores d'assaig, per fer el tercer pas, assolir descarregar per primer cop al segle el tres i el quatre de nou amb folre el mateix dia, i per més satisfacció ho vam aconseguir a casa, reblant, per si hi havia algun dubte, el lema de «la Plaça més Castellera» aplicat al «castellòdrom» que és la plaça de la Vila.

Aquests nou anys han vist com

diverses colles intentaven els següents castells: quatre de nou «net», torre de nou amb folre i manilles, dos de vuit sense folre i tres de vuit aixecat per sota (aquests dos últims castells, malgrat que tenen vuit pisos, puntuen com els de nou).

Seran les branques del tronc que hem culminat nosaltres?

I ara, per a la història, el quadre dels castells de nou fets o intentats entre les diades del subtítol.

DATA	LLOC - MOTIU	COLLA	3x8 S	4x9 F	3x9 F	2x8	2x9 F M	4x9
25-10-81	VALLS SANTA ÚRSULA	V.X.V.		D				
03-10-82	CONCURS DE TARRAGONA	V.X.V.		C				
24-10-82	VALLS SANTA ÚRSULA	V.X.V.		I	C			
30-08-83	VILAFRANCA SANT FÈLIX	V.X.V.		C				
23-10-83	VALLS SANTA ÚRSULA	V.X.V. J.X.V.		C				I
30-09-84	CONCURS DE TARRAGONA	V.X.V.		C				
21-10-84	VALLS SANTA ÚRSULA	V.X.V.			I-I			
30-08-85	VILAFRANCA SANT FÈLIX	V.X.V. C.V.		I I				
27-10-85	VALLS SANTA ÚRSULA	V.X.V. J.X.V.		Id-I	C			
30-08-86	VILAFRANCA SANT FÈLIX	C.V. J.X.V. V.X.V.		I-I I-I	C			
28-09-86	CONCURS DE TARRAGONA	C.V. J.X.V. V.X.V.		I C	C			
26-10-86	VALLS SANTA ÚRSULA	J.X.V. V.X.V.		C	D I			
24-06-87	VALLS SANT JOAN	J.X.V. V.X.V.			C C			
01-08-87	VILAFRANCA FESTA MÀRTIRS	C.V.			I			
01-08-87	VILAFRANCA SANT FÈLIX	V.X.V. J.X.V. C.V.		I	I C Id			
31-08-87	VILAFRANCA SANT RAMON	C.V.			C			
25-10-87	VALLS SANTA ÚRSULA	V.X.V. J.X.V.	I-I		I	I		
01-11-87	VILAFRANCA DIADA DE LA COLLA	C.V.		C				
30-08-88	VILAFRANCA SANT FÈLIX	C.V. J.X.V.			C D			

DATA	LLOC - MOTIU	COLLA	3x8 S	4x9 F	3x9 F	2x8	2x9 F M	4x9
02-10-88	CONCURS DE TARRAGONA	C.V. J.X.V. V.X.V.		Id-I C	C C I-Id			
23-10-88	VALLS SANTA ÚRSULA	V.X.V. J.X.V.		C	D C			
13-11-88	VILAFRANCA DIADA DE LA COLLA	C.V.		C	I			
20-11-88	TERRASSA DIADA MINYONS	M.T.			C			
30-08-89	VILAFRANCA SANT FÈLIX	J.X.V. V.X.V. C.V. M.T.		I-C Id-I I	D Id-C D I			
24-09-89	BARCELONA M. DE DÉU DE LA MERCÈ	J.X.V.		I				
22-10-89	VALLS SANTA ÚRSULA	J.X.V. V.X.V.		I	D D			
01-11-89	VILAFRANCA DIADA DE LA COLLA	C.V.					I	
19-11-89	TERRASSA DIADA MINYONS	M.T.			D			
30-08-90	VILAFRANCA SANT FÈLIX	M.T. J.X.V. C.V. V.X.V.		I-I	I C C		I	
07-10-90	CONCURS DE TARRAGONA	J.X.V. C.V. V.X.V.		I-C C	D I-I I-I			
21-10-90	VALLS SANTA ÚRSULA	J.X.V. V.X.V.		I Id-I	D			
01-11-90	VILAFRANCA DIADA DE LA COLLA	C.V.		D	D			

V.X.V. - Colla Vella dels Xiquets de Valls
J.X.V. - Colla Joves dels Xiquets de Valls
M.T. - Minyons de Terrassa
C.V. - Castellers de Vilafranca

D - Descarregat
C - Carregat
Id - Intent desmuntat
I - Intent

	3x8 S	4x9 F	3x9 F	2x8	2x9 FM	4x9
D.		2	11			
C.		13	16			
Id		4	3			
I.	2	21	14	1	2	1

L'ordre de les Colles dins de cada diada segueix l'ordre d'intent dels castells apuntats.

Xifres de la Colla

4 x 9F 3 x 9F 2 x 9FM TOTAL GLOBAL

1	10%	2	20%	-	3	13'64%
2	20%	3	30%	-	5	22'73%
1	10%	1	10%	-	2	9'09%
6	60%	4	40%	2	12	54'54%
10	100%	10	100%	2	22	100'00%

A primer cop d'ull, en aquest quadre causa forta impressió l'elevat número de castells que no han reeixit: catorze que representa el 63'63% del total. Però si descomptem els castells intentats abans del dia de Sant Ramon del 1987 en què vam aconseguir el primer èxit, i els dos intents de

torre de nou amb folre i manilles -que de moment es pot considerar com un castell experimental-, el total de fracassos es redueix a sis.

Així doncs, la columna del total global seria així:

TOTAL: 14 100%; I = 5 35'7%;
Id = 1 7'15%; C = 5 35'7%; D =

3 21'45%. D'aquesta manera es pot comprovar que...una vegada vam començar a tenir èxit, els percentatges ja són més entenedors i perfectament comparables, i en alguns casos millors, als de les altres colles.

Jordi Mir Solé

Els «castellers» Deloncle

El follet de la impremta ens va jugar una mala passada a l'última edició de «El Figarot» quan, en el capítol que feia referència a alguns amics de la colla recentment traspassats, va sortir publicada una fotografia que no corresponia a cap d'aquests.

Avui, amb voluntat de subsanar aquest lapsus involuntari, ens plau d'inserir la fotografia del senyor Josep Deloncle, apotecari de Perpinyà, qui va ser un dels artífexs de la primera sortida de la nostra colla dellà dels Pirineus. L'haguéssiu vist amb quin enardiment feia mans a la pinya dels castells aixecats davant del vell Castellet de la capital nord-catalana! Aquesta atàvica construcció aixopluga el Museu Català d'Art i Tradicions populars, conegut també amb el nom escaient de «Casa Pairal», del qual l'àmic Deloncle fou conservador fins que li sobrevingué la punyent malaltia que finalment se'l va endur pel maig de l'any passat.

Aquest mateix càrrec, el desenvolupa avui dia el seu fill Jaume Gaspar, un altre bon amic nostre. El dia 31 d'agost d'enguany, féiem mans, frec a frec l'un de l'altre, a la pinya de la torre de vuit que vam descarregar a la plaça de la vila, davant de cal Macià, i us puc ben dir que el seu entusiasme no fou menys que el del seu progenitor. Seguint els passos d'aquest, ell també volgué portar les camises verdes a la seva ciutat nadiua, i així, la darrera sortida que ens dugué a Perpinyà, l'any 88, amb motiu de la «Festa de les Mules», va ser deguda al seu personal interès.

Serà amb amics com aquests que les nostres sortides castelleres més o menys llunyanes podran restar en el futur plenament garantides...

E.M.F.

Els Deloncle, pare i fill.

SUCS. DE J. MONTANER · INDÚSTRIA, 10 · VILAFRANCA DEL Penedès
ALT Penedès

També fem
envetats
per a balls
populares
(diablers,
bastoners...)

Tothom va completar una 'glaçada' volta a Font-rubí

El 2 de desembre, un nombrós grup (de totes les edats) dels Castellars de Vilafranca varen fer amb bicicleta el tomb a Font-rubí.

Aproximadament a les vuit del matí (les vuit ben tocades, com una bona tradició castellerà), tots els participants ben equipats (enteneu ben tapats), amb un fred que pelava, van iniciar la passejada precedits d'uns quants cotxes que els obrien pas. El recorregut fins a Guardiola es va fer pràcticament en pilot. Alguns comentaven que no es podien treure el fred de sobre i d'altres es queixaven que tenien les mans glaçades. Tot i aquests petits inconvenients, la primera etapa de la passejada es va fer en el temps previst.

A partir de Guardiola el grup es va començar a esqueixar, ja es feien notar els pendents de la pujada a Font-rubí i la suor va aparèixer als fronts dels nostres esforçats companys. Els més avesats a la bicicleta foren els primers a fer el cim. A dos o tres els van sobrar forces per tornar enrera i donar ànims als amics que pujaven xino-xano, amb un pam de llengua fora i grinyolant-los totes les frontisses.

Arreplegada tota la colla, i després d'un merescut descans, s'inicià el primer tram de tornada, en què és més necessari tenir cura dels frens que d'empènyer amb força els pedals. L'últim tros del circuit tan sols va presentar dificultats a l'hora d'entrar a la vila, on va ser necessari fer servir fins les últimes espurnes de geni per guanyar el pendent que s'acaba a Cal Figarot.

Cal dir que el cotxe escombra no va haver d'arreplegar ningú, ja que, més o menys malmesos, varen arribar tots dalt de la bicicleta fins a la nostra seu social, on esperava un molt complet esmorzar preparat pels esforçats membres de la Comissió de Festes.

El Vermell

Els soferts corredors van començar a pujar les rampes de Vilobí ben abrigats perquè feia un fred que pelava, tot i que a més d'un, a mitja pujada, ja li sobrava roba. Al final, tothom s'hi va posar bé per demostrar que ha de fer alguna cosa més que fred per no arribar.

Els Grallers de Vilafranca -Colla de Mar- han fet deu anys

L'encant de 'la canya mascle collida en lluna plena de gener'

Diuen els grallers més vells que una bona inxa ha de sortir d'una canya mascle que s'hagi collit en una lluna plena del mes de gener. Si seguim aquest precepte, i en traiem una inxa de qualitat, haurem guanyat l'ànima de la gralla, la peça que li donarà tot el caràcter, i només caldrà que l'apliquem als llavis i als pulmons d'un graller experimentat perquè en puguem extreure'n tot l'encant.

Els Grallers de Vilafranca -Colla de Mar- fa deu anys que practiquen aquest encant, i els Castellars ho sabem prou bé perquè, junt amb dos grups de grallers més, acompanyen els nostres castells amb el Toc obligat. I si fa una dècada que van junts, ha estat -segons les seves pròpies definicions- gràcies *«al nervi, la vitalitat i la trempera del Guillem Noya; al rigor, al mètode i al sistema del Pep Planas; a les manetes de plata del Ramon Santís, i a la ciència, la potència i la impertinència del Joan Guixeras»*, tot plegat 'dirigit' sàviament i pacient per l'*«ànima del grup»*, el Jaume Rafecas.

Amb tots aquests ingredients, de moment han arribat als deu anys; però volem confiar que encara els queda corda per estona, que encara estaran molt de temps oferint-nos l'encant de la gralla: aquest encant que surt d'una canya mascle collida en lluna plena de mes de gener.

Els Grallers de Vilafranca -Colla de Mar- fa deu anys que toquen agrupats sota aquest nom, i ara 'amenacen' de continuar-ne deu més.

El Sant Martí de 1980

Com que és cosa acceptada per tothom que tot té un inici -i un final, podria afegir algun esgarriacries-, bo serà que comencem per aquí, és a dir, coneixent la gènesi d'aquesta veterana colla de grallers. «Quan vam constituir el grup 'Grallers de Vilafranca -Colla de Mar-', explica el Jaume, feia anys que alguns de nosaltres tocàvem la gralla. El que passava era que actuàvem per separat o junt amb altres grallers de Vilafranca. Això era per allà els anys setanta...». Aquesta diversitat va provocar que cada un dels components del grup presenti una procedència diferent; per exemple, el Jaume mateix va aprendre a tocar la gralla «perquè ballava al ball de

Bastons i era difícil trobar grallers per al ball perquè n'hi havia pocs. O sigui, que vaig començar per satisfer una necessitat i va ser una cosa més pràctica que no pas vocacional, si més no, d'entrada». Ell mateix recorda que els començaments van ser difícils perquè aquest aprenentatge va ser pràcticament autodidàctic, «amb el Fèlix Casanovas i el Fèlix Sabat vam anar a Sitges i al Vendrell per aprendre les coses més bàsiques, però, a partir d'aquí, i amb la col·laboració del Peret del Pla, tot va ser anar tocant i tocant».

De la seva banda el Guillem també té uns orígens musicals bastant semblants: «Alguna vegada havia anat al Vendrell, a casa

Aquí, la majoria de les peces es toquen d'oïda», assenyala de la seva banda el Joan.

Tornem, però, on érem: tenim tota una colla de grallers que han après a tocar l'instrument i que s'apleguen sota el nom de Grallers de Vilafranca. «Va arribar un punt, continua la història el Guillem, que ens vam adonar que musicalment no avançàvem. Era impossible afinar i preparar peces i llavors ens vam plantejar fer un grup de quatre grallers, i aquí va

tin com a 'Grallers de Vilanova', i els hem de fer rectificar perquè nosaltres no ho som, de Vilanova». «N'hi ha que pregunten si a Vilafranca hi ha mar, afegeix el Ramon, i nosaltres els responem que no en perdem les esperances».

Com s'ha assenyalat anteriorment, aquest nucli originari ha patit, amb els anys, algunes variacions. La primera substitució es va haver de produir quan el Joan Palau va anar a la 'mili', «llavors

El Guillem Noya, el Pep Planas i el Jaume Rafecas formaven, junt amb el Joan Palau, el nucli inicial de la colla. Com que, d'això, en fa uns quants anys, en aquestes fotos fan unes carones que sembla que no hagin trencat mai un plat.

néixer la Colla de Mar». La data oficial d'aquest 'part' és l'11 de novembre de 1980, Sant Martí, quan van fer la primera sortida.

Les esperances de la Colla de Mar

Tot i que ells diuen que ho han explicat moltes vegades, és possible que encara hi hagi algú que no sàpiga les raons per què van adoptar aquest, a primer cop d'ull, sorprenent nom. «Buscàvem un nom, explica el Guillem, i, de Grallers de Vilafranca, n'érem tots. Llavors el Joan Palau va suggerir que ens podríem dir 'Grallers de Vilafranca-Colla de Mar', perquè aleshores hi havia la Colla de Mar de Vilanova. I mig seriosament, mig en broma, ens vam quedar amb aquest nom. Això fa que, segons on anem, ens presen-

va entrar el Ramon, diu el Guillem, i quan el Joan va tornar, el Ramon es va quedar... perquè feia les inxes molt bé -quan fa aquest apunt, no pot evitar un cert somriure per sota el nas-. I el 86 el Joan Palau va plegar definitivament i llavors va venir l'altre Joan». «I a partir de llavors moltes més dones vénen a veure les nostres sortides» (l'afegitó, no podia ser d'altra manera, és de l'altre Joan).

L'ajuda dels Castellars

Les primeres sortides de la Colla de Mar servien, bàsicament, per acompanyar els Castellars de Vilafranca, i aquest és un fet que els qui formaven aquell grup inicial reconeixen en el seu just valor. «Potser gràcies als castells vam poder tirar endavant», assenyala el Guillem. «En els orígens,

del Vallès, amb el Sàbat, per aprendre els coneixements mínims». De fet, ells dos, junt amb el Pep Planas i el Joan Palau, van constituir la primera 'alineació' de la Colla de Mar, l'any 1980.

Tant el Joan Guixeres com el Ramon Santís, s'hi van incorporar uns anys després. Per això, el seu cas és una mica diferent. «Jo en vaig aprendre en un curset que va fer el Jaume», explica el Ramon, a la qual cosa el 'professor' afegeix que aquests cursets «es van fer bastant més tard, quan un bon grup de gent es va engrescar a aprendre a tocar la gralla». «El que passa és que, per posar-te a tocar aquest instrument, no cal tenir uns grans coneixements musicals.

va molt bé d'anar amb una colla de castells perquè, musicalment, és una cosa bastant senzilla a causa del seu reduït repertori. El que és més difícil és que, quan la colla de grallers va augmentant en tots els sentits, tant de repertori com de qualitat, com en altres aspectes, aquesta vulgui continuar lligada d'una manera absoluta, perquè tard o d'hora, sorgeixen conflictes quan no es poden complir totes les sortides, o quan n'hi ha de simultànies per a les dues

més importants se situen les dels viatges a l'estranger i les grans exhibicions, com la Festa Major, el Concurs o la Diada de la Colla. En aquests últims casos, l'actuació és oberta a tots els grallers que hi vulguin participar.

«Aquesta solució, explica el Jaume, funciona molt bé i és bona per als grallers i per a la colla de Castellers, perquè és una cosa equilibrada i permet tocar castells de totes les menses, tant de molt importants com de no tant».

l'ajuda dels castells va ser important, evidentment, especifica de la seva banda el Jaume, llavors no hi havia sortides, ni balls de gralles, i tampoc no estàvem per fer-ne. Per tant, ens van ajudar 'suportant' els so que aleshores produïem, ja que qualsevol colla, quan comença, fa un so infernal. A més a més, durant molts anys ens van donar ànims, i també ens van ajudar econòmicament a l'hora d'adquirir unes gralles llargues que vam fer servir durant un temps. De totes maneres, també s'ha de dir que pensem que el favor va ser mutu, perquè, un cop ens vam anar foguejant i amb el pas del temps, la situació va canviar i potser llavors la cosa va ser al revés. De fet, això és una cosa que passa en les relacions entre grallers i castellers de totes les colles: quan t'estàs formant, et

Les grans interpretacions de la colla

Durant aquests deu anys, els Grallers de Vilafranca -Colla de Mar- han tingut l'oportunitat de fer moltíssimes actuacions. N'hi ha algunes, però, que els seus membres recorden especialment, com, per exemple, la seva participació al Festival de Música Mediterrània de Ciutat de Mallorca, el 1981, on van actuar en representació de Catalunya; el concert per a orgue i gralla, de l'any 1983; el disc que van enregistrar el 1986 i, finalment, la seva destacada participació al I Concurs de Gralles que va convocar la nostra colla l'any passat, en què van guanyar el màxim premi (tot plegat sense oblidar una actuació al pati dels tarongers de la Generalitat de Catalunya).

Però, tot això de banda, les altres grans interpretacions d'aquests grallers s'han fet acompanyant la colla en les seves actuacions. I no cal dir que en aquest apartat mereixen un record especial els viatges a l'estranger i els grans castells de nou -aquests últims tocats junt amb els altres grups de grallers: els Vernets i l'Atzavara i, en aquest últim any, els Grallers de l'Artús-.

«Nosaltres sentim la mateixa emoció que un casteller quan s'aconsegueix una fita important i, de vegades, hi ha feina a 'descarregar' un castell tocant la gralla», assegura el Ramon Santís, a la qual cosa el Jaume afegeix que «pel fet que tinguem una organització independent, no vol dir que no sentim el mateix que qualsevol casteller». I és que, com diuen ells, «nosaltres ho sabem descarregar tot», el fet que puguin tocar o no la partitura sencera depèn dels Castellers de Vilafranca.

colles, o quan es planteja que és bastant pesat fer quaranta sortides a l'any. Per solucionar aquest problema penso que vam trobar una fórmula bastant encertada per a tots plegats, ja que ara, com que la colla de castellers té tres grups de grallers, ens repartim les sortides a raó d'un terç per a cada una».

Aquest repartiment es fa a partir d'un barem que classifica les actuacions dels Castellers de Vilafranca en tres grups: A, B i C. La diferència entre un apartat i l'altre se centra en la importància que donen a cada sortida els grallers d'aquests tres grups que acompanyen els Castellers. Així, no és el mateix una actuació a Vilafranca que una altra a un poble dels voltants, en què es va a dinar a casa, que una altra que duri tot un dia. En l'apartat de les

Les 'grans interpretacions'

Referit als castells, lògicament aquestes grans interpretacions de les colles de grallers es compleixen a les grans diades. El fet que en aquestes dates assenyalades hi hagi tres grups diferents tocant no representa cap problema per als membres de la Colla de Mar. El Joan assegura que «estem molt ben compenetrats amb els altres grups i, de fet, no hi ha massa complicació per fer el Toc del Castell. Només s'ha d'estar atent en el redoble del timbal, quan has d'entrar en un moment concret, i en l'aleta; però generalment, és el Jaume qui marca les entrades i dirigeix el castell perquè entrem tots junts. I en un castell gros, el que passa és que normalment ja tirem una mica abans: quan l'anxaneta tot just ha tocat amb la mà la faixa del dos, ja

el Ramon Santís és tot un expert en aquesta part tan important de la gralla, perquè de seguida que es planteja el tema ens en fa una anàlisi tan detallada com apassionant. «Dins el món de la gralla, potser no se li dóna gaire importància, a l'inxa, i, en realitat, n'és la cosa més bàsica. Un cop saps tocar la gralla, t'adones de la importància d'una bona inxa, i saps apreciar el que costa que soni bé i el que realment és la inxa. Molta gent que comença

canya molt ampla d'aire perquè li sonin les notes baixes molt fortes». «No us penseu, que tenir això és un autèntic luxe per a nosaltres, deixa ben clar el Jaume, normalment la gent ja té prou feina per aconseguir una inxa 'normal'».

Però la lliçó continua, i aquest cop és el Jaume qui explica una cosa ben sorprenent d'aquesta peça, «segons els costums tradicionals, la canya d'on surt això ha de ser una canya mascle que es

El Ramon Santís, autèntic artesà de les inxes, es va incorporar al grup uns anys més tard i, finalment, el 1986, ho va fer el Joan Guixeras. Com sigui que aleshores havia plegat el Joan Palau, aquesta ha estat la configuració que ha complert els deu anys de la colla.

comencem a tocar l'aleta... i així no té temps de tirar enrera». El 'director' del castell també pensa que no és gaire complicat posar-se d'acord, «tot i que, lògicament, no és el mateix tocar un sol grup, sigui quin sigui, que fer-ho tots plegats».

L'inxa, la clau de tot

Dins de la Colla de Mar no hi ha una divisió de funcions específica, «el que és la feina de grup, indica el Guillem, com pot ser treure les peces o triar quines es toquen, es fa entre tots», «ens ho guanyem tot entre tots, afegeix el Jaume, i només tenim una feina concreta per a un de nosaltres: el Ramon s'encarrega de fer les inxes, perquè és l'únic que ho sap fer».

De fet, es nota de seguida que

porta la gralla i la canya com aquell que du un xupa-xups».

Els seus companys de grup no dubten a donar el seu vist-i-plau a aquestes contundents afirmacions. «Una inxa bona és com un tresor», assegura el Jaume, mentre que el Guillem remarca que «la gralla, la vas a comprar a la botiga, però la clau de tot és l'inxa». I aquí és on la Colla de Mar compta amb un autèntic 'artesà' d'aquesta petita peça, «jo faig una inxa bona per a cada graller de la colla, la faig pensant en qui l'haurà de fer servir. Per exemple, el Jaume té una potència d'aire molt important, per tant necessita una canya més aviat estreta, però tova; el 'Mamut', per les condicions en què toca sempre, demana una canya una mica més oberta i una mica més dura; el Pep, com que és el segona veu, necessita una

cullí en una lluna plena del mes de gener i, a més a més, un cop collida, s'ha de deixar assecat almenys durant dos anys». I si voleu saber com es pot diferenciar una canya mascle d'una que sigui femella, el Jaume us ho dirà ben clar: «Ah, això, els metges!». El Ramon, una mica més seriós, indica que realment hi ha una diferència entre unes i altres, però també afegeix que el que realment és important és «que estigui ben seca. Un cop seca, costa més de treballar, però té una durada més llarga».

Les inxes, com els anxanetes

La durada d'una canya pot oscil·lar entre set o vuit mesos, o sigui, una temporada. «Això, si van bé les coses, ehl, que de vegades fins i tot menys», puntualitza el Jaume, per qui la canya és com un anxaneta bo, «que s'ha de

mimar, s'ha de vetllar que estigui a punt, però tothom sap que, per bé que vagi, al cap d'un any o dos, s'haurà de canviar. Nosaltres sabem que hem de tenir molta cura de l'inxà, però que aquesta té un temps limitat».

«I per acabar-ho de complicar, també s'ha de dir que el seu so pot variar molt segons on es vagi a tocar i segons l'època de l'any», apunta el Guillem com a nota final, «per exemple, a l'estiu es tanca molt més que a l'hivern, i d'altra banda, pots notar que sona diferent aquí que a Vilanova».

ben tensat. El timbal necessita molta estona de feina, de ser-hi a sobre, però un cop el tens en condicions saps que et respondrà, cosa que no passa amb la canya, que avui et sona bé aquí i demà et sona totalment diferent en un altre lloc».

Amb tots els instruments a punt, segur que més d'un cop haureu observat com, abans de posar-se a tocar, els grallers hauran tingut una bona estona la canya submergida en un vas d'aigua. «És molt important que la canya estigui ben mullada, explica

nients. Segons el Guillem, «que hi hagi gent que s'hi dediqui és boníssim, això vol dir que l'instrument s'ha recuperat i que és viu. Ara bé, de vegades hi ha gent que es fica en aquest món i no sap on ha anat a parar; hi entra perquè la gralla està de moda, però no sap què és això. I no parlo pel cas de Vilafranca, sinó per llocs de fora on s'han donat problemes grossos».

«Això és una mica complicat de dir, segons el parer del Jaume, perquè està bé que s'hagi generalitzat i que s'hagi estès. Però el que passa és que arriba un moment en què molta gent associa la gralla amb soroll, i això implica que, si es desafina, ja és una cosa normal. El que nosaltres defensem és que aquest és un instrument que és difícil, però que ha de sonar bé. Per tant, el que hauríem de fer entre tots és donar-li més prestigi. Hauríem d'exigir, tant els qui toquen com els qui escolten, que soni bé».

El Ramon també comparteix aquestes opinions. «A Navarra, per posar un exemple, la gaita navarresa s'estudia a Conservatori, i aquí ningú no es planteja una cosa semblant perquè la gralla no té un reconeixement. Per tant, a Navarra, abans que algú surti al carrer a tocar, ha de demostrar un nivell i, si no ho fa, es queda a casa». «I no és que no el deixin sortir, afegeix el Guillem, sinó que ell mateix ja no ho fa, com en qualsevol altre instrument 'normal'».

La dignificació d'aquest instrument també passa per la feina d'augmentar-ne i millorar-ne el repertori, i en aquest apartat la labor que han dut a terme els de la Colla de Mar també és prou destacable. En aquest sentit, el Jaume indica que «no hi ha gaire repertori i la producció és molt limitada. La majoria de les peces que toquem són d'oida i d'altres són peces de ball escrites per a uns altres instruments que les hem adaptat a la gralla. Això fa que ens haguem d'esforçar per intentar ampliar el repertori i per evitar que tots els grup toquem el mateix». «Al País Basc i al País Valencià, diu el Guillem, hi ha hagut compositors per a dolçaina, però aquí no n'hem tingut».

Feliç aniversari

Han passat deu anys des d'aquell 11 de novembre del 1980, i ara els de la Colla de Mar ho han celebrat. El balanç dels actes festius és del tot positiu: «ha anat molt bé», assegura el Jaume, mentre que el Guillem encara hi afegeix, «no ens ho esperàvem pas».

Tot plegat va començar a migdia del dia 4 de novembre, quan els dotze grups de grallers i altres instruments de música tradicional que havien estat convidats, van iniciar una cercavila des de davant de cal Figarot que va arribar fins a la plaça de Sant Joan, on va haver-hi un concert-vermut.

A la tarda, cal Figarot va ser l'escenari d'un ball de gralles, en què van intervenir els dotze grups abans indicats, a més d'un nombros públic. Al migdia hi havia hagut un dinar de germanor.

Els homenatjats guarden un bon record, «sobretot de l'acte del matí, ja que aquí a Vilafranca no recordem que s'hagués fet mai una cercavila de música sola. Va anar molt bé i va venir molta gent al concert-vermut».

De cara als vint anys, els membres de la Colla de Mar es declaren absolutament disposats a arribar-hi i només formulen un desig. «A veure sí, per aleshores, ja hem incorporat la interpretació de la torre de nou al nostre repertori». Doneu-ho per fet.

«fins al punt que et costi estona d'anar una mica afinat», conclou el Jaume.

Una altra de les peces importants d'aquest instrument és el tudell. El Ramon reprèn el fil: «és important que tots els tudells tinguin el mateix pas en l'entrada i en la sortida, tot i que la seva alçada depèn de la gralla». Tots aquests coneixements els han anat adquirint perquè han anat investigant les diferents tècniques de construcció de gralles que existeixen a Catalunya. Tot plegat fa que el Ramon no amagui una de les seves ambicions: «espero arribar a construir algun dia una gralla sencera».

Però, si la gralla és important, no ho és menys l'altre instrument del grup: el timbal. Aquí, com és bo de suposar, qui pot parlar més és el timbal·ler, el Guillem. «L'important del timbal és que estigui

el Ramon, com més mullada, més vibració tindrà. Tot, lògicament, dins d'uns límits. Tu agafes una canya seca tal com està feta i no toca gens». Pel cap baix, és convenient que estigui una mitja hora dins l'aigua abans de tocar.

I quan els grallers ja hagin començat a fer sonar els seus instruments, tot serà qüestió que sàpiguin dominar convenientment els dos elements bàsics de la gralla: els llavis i l'aire. «El que li dona la diferència a la gralla respecte als altres instruments, destaca el Jaume, és la combinació de la tècnica del llavi i la força de pulmó. El llavi i l'aire conformen la manera de ser de la gralla».

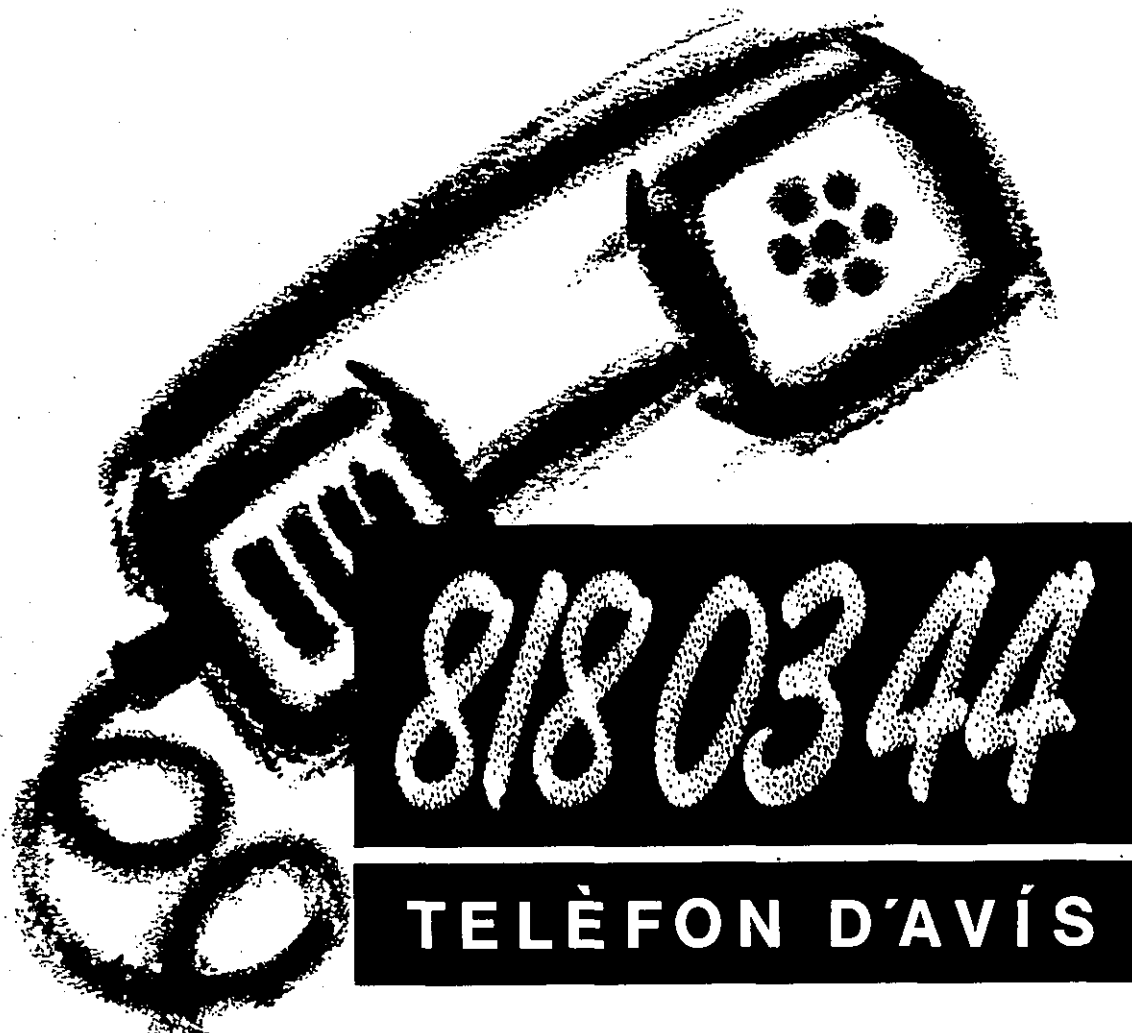
La dignificació de la gralla

D'un anys ençà, el nombre de grallers ha augmentat molt, i aquest fet comporta els seus avantatges i els seus inconvenients.

Biel

MANTENIM EL CARRER EN FORMA

Nou servei

L'Ajuntament de Vilafranca posa al seu servei
una línia telefònica que vostè pot utilitzar
les 24 hores del dia per avisar de qualsevol anomalia
o defecte al seu carrer o barri (voreres, calçades, contenidors,
neteja, enllumenat, mobiliari urbà, etc).

Vilafranca en forma, entre tots.

FEM VILA

Ajuntament de
Vilafranca del Penedès

Els enxanetes es troben a Tarragona per passar-s'ho bé

De cal Figarot, i a les 9 del matí, hora oficial -perdó volia dir hora de sortida castellera- del dia 27 d'octubre de 1990, sortien dos cotxes amb nou representants de la nostra colla: sis enxanetes (era el número màxim que preveia l'organització) i tres grans... i, cap a Tarragona que hi falta gent!

El punt de reunió era el local de la colla organitzadora, la colla Jove dels Xiquets de Tarragona, on, després de fer la inscripció i de col·locar-nos les enganxines de la trobada en un lloc adient, els nostres enxanetes van regalar als seus un llibre de la història de Vilafranca per a infants.

Tot seguit els organitzadors van acompanyar els invitats al saló de plens de l'Ajuntament de Tarragona, on va tenir lloc una audiència per part del batlle de la ciutat, acompanyat de representants de la colla amfitriona. Tots plegats van adreçar unes paraules de benvinguda enmig d'un ambient festiu i cordial.

En acabar, els enxanetes van rebre l'obsequi d'uns retallables dels gegants de Tarragona i unes medalles de ceràmica com a record de la trobada, i els grans van ser obsequiats amb unes carpetes editades pel Patronat Municipal de Turisme. Un dels comentaris que van fer el Jaume «del Ràpit», el Lluís «de Vilobí» i el Fèlix «Balantains», era que feia goig veure el Cisco, la Diana, el Jordi, el Sergi, el Xavier i el Lluís asseguts als bancs dels regidors de l'Ajuntament de Tarragona (no tothom té aquest honor), tan quietons ells, com si no haguessin trencat mai un plat. Ai las!

Tot seguit, i al local de la colla Jove, com a primera activitat es va fer un taller d'estels molt ben planificat i amb un material molt acurat. Una vegada fets els estels, va venir la part més difícil: fer-los volar. Això es va intentar al Balcó del Mediterrani i, a causa del poc aire que feia al començament i de la poca pràctica que hi tenien tots plegats, se'n van enlairar ben pocs, a part dels que anaven a espetegar a terra o als arbres, o

bé s'enganxaven entre ells pels fils quan es creuaven dos o més estels.

Després d'aquesta estona de córrer cap a totes les direccions possibles, la gana va començar a trucar a les portes dels estómacs, i els organitzadors, previsors ells, ja tenien preparat un autobús per portar tota la comitiva a dinar a l'Alberg Sant Jordi, de la Generalitat.

Una vegada omplert el pap, es van començar a fer els primers grups, amb la barreja d'enxanetes de diferents colles, per donar pas a la gimcana-joc de ciutat, que omplia part de la tarda. Abans de marxar, primer es van pintar les cares amb els colors del grup i, acompanyats per dos o tres grans, van sortir de l'Alberg pel carrer del Marquès de Guad-el-Jelú; i a conèixer Tarragona s'ha dit.

Era un recorregut per la Tarragona antiga i monumental: el ciut, el fòrum, la catedral (per dues vegades), a part de passar per la plaça Imperial Tarraco, la rambla i el Balcó del Mediterrani.

Déu n'hi do de la 'botifarra' que

vàrem caminar, si no que li diguin a un que conec de tota la vida que va acabar mig coix, i a un altre que a causa de la passió pel joc del seu grup, el va perdre de vista durant una estona. I això que deien que no podien córrer, i que s'havia de jugar caminant... sí, sí!

A l'arribada al local de la colla, després d'un bon refresc, vàrem gaudir de l'actuació -oh sorpresa!- dels nostres convilats, el grup d'animació «Rovell d'ou», que va cloure la trobada amb les seves danses i cançons.

El personal s'ho va passar d'allò més bé, i al vespre vam enfil·lar el camí de tornada una mica cansats però contents, això sí.

Per acabar, cal agrair a la colla Jove la bona organització de la trobada, ja que no és fàcil moure uns noranta enxanetes i trenta grans. Gràcies per tot.

Em diuen «Balantains»

Aclariment:

L'hora de sortida castellera es pot establir amb un retard de, com a mínim, mitja hora en relació a l'hora oficial.

Cada enxaneta va rebre un diploma commemoratiu de la trobada organitzada per la colla Jove dels Xiquets de Tarragona, el 27 d'octubre passat.

«Intent» de Ricard Saumell s'endu el primer premi del Concurs de Vídeo

A l'Auditori del Museu, ple de gom a gom i amb l'assistència del batlle de la vila, del president del Consell Comarcal de l'Alt Penedès i del president del Patronat Castellers de Vilafranca, el dissabte 24 de novembre es van lliurar els premis del I Concurs de Vídeo, IV Certamen Castellers de Vilafranca, coorganitzat per aquesta colla i el Consell Comarcal de l'Alt Penedès, amb la col·laboració de l'Ajuntament de Vilafranca, del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i de TV3, Televisió de Catalunya.

El jurat va declarar deserts el Premi d'Honor Castellers de Vilafranca, el Premi Especial i el Premi Local. El vídeo «Intent», de Ricard Saumell, es va emportar el primer premi; el segon premi es va repartir entre la producció «Els Castells», d'Albert Carbonell, i «Les mans als Castellers de Vilafranca», d'Enric Roig.

Un cop visionats els vídeos guanyadors, es van passar filmacions castelleres d'indubtable valor històric, un documental sobre la Patum de Berga i el vídeo de l'actuació a Vilafranca de l'11 de novembre.

Als parlaments, Josep Just va remarcar l'interès que té la colla a promocionar actes culturals com els que allà s'estaven desenvolupant. Joan Raventós va indicar que els Castellers de Vilafranca no sols donen prestigi a la comarca amb les seves actuacions, sinó que també ho fan amb activitats culturals com la d'aquest concurs. El batlle de la vila, Joan Aguado, va cloure l'acte insistint en la importància del fet casteller com a element d'identitat de la nostra terra.

El Xafarder

L'acte de lliurament de premis va ser presidit pel president del Consell Comarcal de l'Alt Penedès, Joan Raventós, per l'alcalde de Vilafranca, Joan Aguado, i pel president del Patronat de Castellers de Vilafranca, Josep Just.

Ricard Saumell va rebre la copa que l'acredita com a guanyador del primer premi del concurs de vídeo -IV Certamen Castellers de Vilafranca- per la seva cinta titulada 'Intent'. L'acte va tenir lloc a l'auditori del Museu de Vilafranca.

General Prim, 11
«CAL FIGAROT»
Tels. 892 01 23 i 817 05 42
Apartat 313
08720 VILAFRANCA DEL PENEDES

ACTA DEL JURAT DEL IV CERTAMEN
"CASTELLERS DE VILAFRANCA"
1er. CONCURS DE VIDEO

A Vilafranca del Penedès, a 17 de novembre de 1990, reunit el jurat del 1er. CONCURS DE VIDEO convocat dins el IV Certamen "Castellers de Vilafranca" compost per: Joan Grau i Martí en representació de la Secretaria de Difusió Cultural de la Generalitat de Catalunya, Raimon Gusi i Amigó en representació del Consell Comarcal de l'Alt Penedès, Institució coorganitzadora del Certamen, Ramon Ibàñez i Ribot, tècnic de cinema i realitzador de vídeo, Josep M. Palau i Bages cineasta i coneixedor del món de l'imatge i Joan Fradera i Bosch activista cultural i representant de la colla dels Castellers de Vilafranca, actuant Joan Bosch i Planas com a secretari, una vegada visionades les tres cintes de vídeo presentades al concurs, emet per unanimitat el següent veredict:

Atesa la minsa quantitat de cintes presentades i tenint en compte, d'acord amb les bases establertes l'interès i la qualitat de les mateixes, decideix:

PRIMER.- Deixar deserts el Premi d'Honor "Castellers de Vilafranca", el Premi Especial i el Premi Local.

SEGON.- Atorgar dos Segons premis consistents en Trofeu i 10.000,-- pesetes, a cadascuna de les obres titulades, "Els Castells" d'Albert Carbonell de Sitges i a "Les mans als Castellers de Vilafranca" d'Enric Roig Vallès de l'Arboç.

TERCER.- Atorgar el Primer Premi, consistent en Trofeu i 20.000,-- pesetes a l'obra titulada "Intent" de Ricard Saumell i Poch de Vilafranca del Penedès.

Finalment, els membres del jurat, volen deixar constància de la sorpresa que ha significat la mínima participació en aquest Certamen, malgrat l'atractiu que suposa el mateix Concurs i els Premis, amb més motiu tenint en compte la quantitat de càmeres que es veuen en qualsevol manifestació castellera i, es troba en el deure d'aprofitar l'avinentesa per fer una crida a tots els aficionats i encoratjar-los a participar en properes edicions, a fi i efecte de poder donar a conèixer, i així difondre, les manifestacions

.../...

General Prim, 11
«CAL FIGAROT»
Tels. 892 01 23 i 817 05 42
Apartat 313
08720 VILAFRANCA DEL PENEDES

.../...
culturals del nostre país, com ara ho són els castells.

Joan Grau i Martí

Raimon Gusi i Amigó

Ramon Ibàñez i Ribot

Josep M. Palau i Bages

Joan Fradera i Bosch

Ho certifica, el secretari:

Joan Bosch i Planas

Santó Perruqueria
AL VOSTRE SERVEI

Puigmoltó, 13

Una diada a la discoteca

Enguany, la festa que posa el punt i final a la temporada castellerà va ser una revetlla a la discoteca Don Quay.

Amb una gran participació de castellers, familiars i aficionats, els actes van començar puntualment. La cosa estava molt ben organitzada. En entrar a la 'disco', el president del Patronat i el cap de colla, donaven la benvinguda a tothom i la comissió organitzadora lliurava la «documentació» per tenir «accés» a tots els actes de la nit.

A la sala gran de la «disco», i mentre la concurrència s'anava polint el succulent sopar que hi havia preparat a les diferents taules batejades amb el nom de les màximes construccions castelleres, una passada de diapositives feia sorgir de tant en tant comentaris de les actuacions que s'estaven visualitzant. I mentrestant la gent anava d'un lloc a l'altre per reomplir plats i copes.

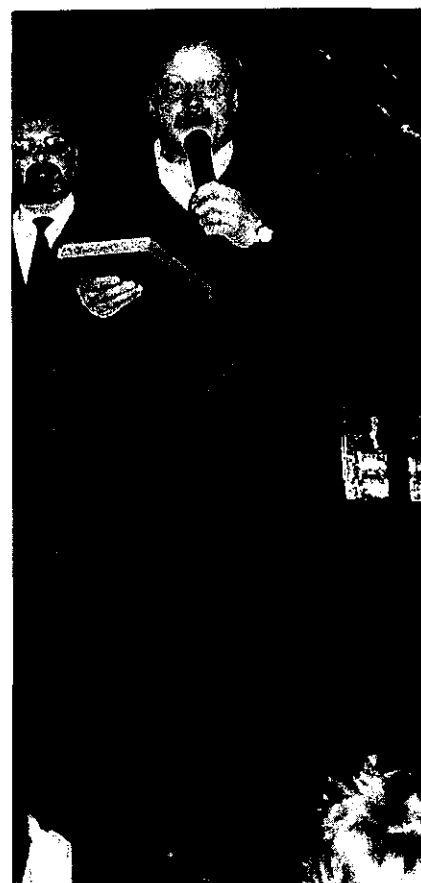
Postres, cafè i licors van donar pas -més o menys a les onze de la nit- a la visualització d'un vídeo,

en pantalla gegant, d'algunes de les millors actuacions de la colla. La màxima atenció, que va provocar fins i tot aplaudiments i visques a la colla i al cap de colla, va produir-se quan es va projectar l'actuació de l'u de novembre.

Després, la primera autoritat vilafraquina, el cap de colla i el president del Patronat van fer la seva aparició a l'entarimat. Josep Just va reclamar l'atenció de tothom i va presentar el póster editat per Caixa Penedès commemoratiu de la diada de l'u de novembre. També va mostrar l'auca editada per Quer Mobles i que representa un petit historial de la colla. Tot seguit, i després d'una breu intervenció en què va tenir unes paraules d'agraïment per la seva dedicació, va nomenar Carles Domènech casteller de soca-rel. El Mènec ho va agrair amb paraules i 'saltirons' d'emoció: *«n'he donat moltes, deia, i de veritat que em fa molta il·lusió tenir-ne una per mi»*. A continuació, el cap de colla es va adreçar a tots i va fer extensiva

Les 'forces vives' -altrament dits Vip's- es van reunir en un mateix raoneta i, plat a la mà esquerra i copa de cava a la dreta van anar comentant la jugada. Mentrestant, la gent s'anava espavilant com podia per anar picant el que oferia el sopar fred que es va servir.

El cap de colla va rebre el títol de casteller de soca-rel amb caràcter extraordinari i va dir que, després d'haver-ne donat moltes, li feia molta il·lusió tenir una placa com aquella.

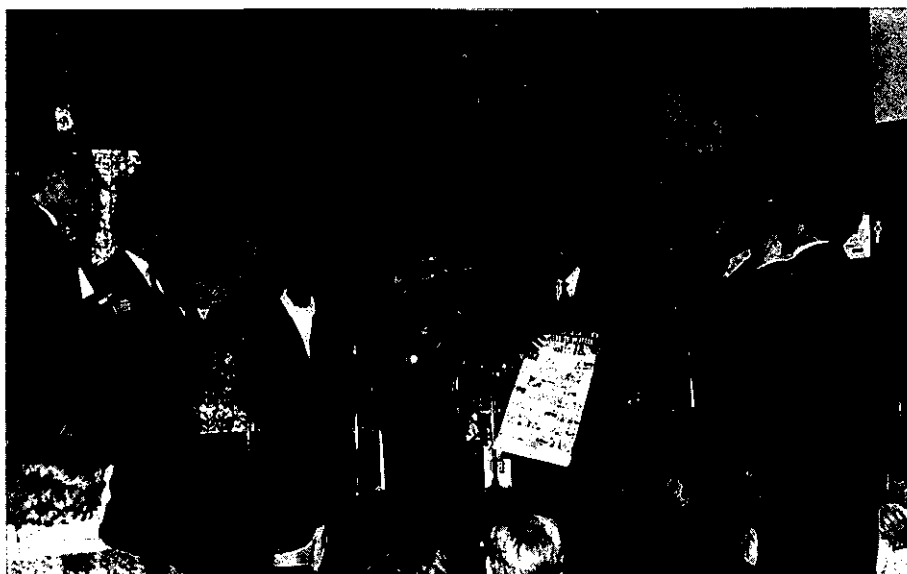
la seva felicitació a tota la colla, però va remarcar que volia que se sentíssin al·ludits tots, en especial aquells que, pel seu lloc a les construccions dels castells, no surten mai a les fotos.

El batlle de la vila, amb unes emotives paraules, va felicitar la colla pel seu historial i per les grans fites aconseguides aquest any. Per últim, es va demanar que pugés a l'escenari la mainada de la colla i el Ràpit (el més indicat per fer aquest acte) va donar a cada un d'aquests castellers les fotografies dels castells en què havien pujat. Es va cloure el repartiment de records amb el lliurament a un representant dels Grallers de Vilafranca -Colla de Mar-d'una fotografia de la gran diada, i així la colla es va afegir a l'homenatge que se'ls ha fet amb motiu del seu desè aniversari.

Acabats parlaments i donats tots els records, el grup «Carrusel Casino Prado» ens va delectar amb una exhibició del seu repertori de «varietés».

Després, i amenitzada per l'orquestra «Els Àngels Blaus», va començar la ballaruga, que va continuar amb la marxa del 'discoquei' del Don Quay. Tot plegat va durar fins que els cossos van dir prou.

El Vermell

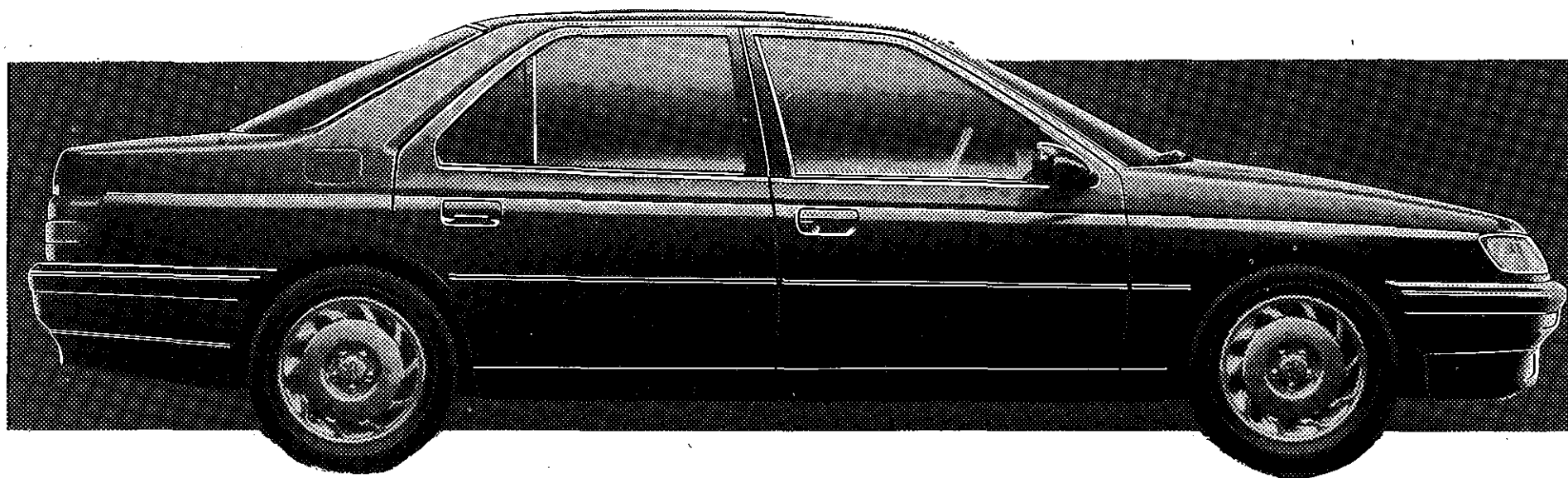
La festa també va servir per presentar el póster de la Diada de Tots Sants, editat amb la col·laboració de Caixa Penedès, i l'auca dels Castellers de Vilafranca, feta pel Pere Giménez i la Maria Romero i impresa gràcies a la col·laboració de Mobles Quer (foto de dalt de tot).

El Toc de Castell no va faltar i el Don Quay, acostumat a escoltar normalment una música ben diferent, va omplir-se aquest dia del típic so de la gralla.

Després dels discursos, el «Carrusel Casino Prado» ens va delectar amb una exhibició del seu repertori de «varietés». Cal agrair-los la seva esplèndida, 'exhuberant', atractiva i desinteressada col·laboració.

LA GRAN CREACIO

Vingui a conèixer una cosa que no coneix límits, que supera totes les normes. Vingui a conèixer una cosa innovadora, avançada, exclusiva. Vingui a descobrir una gran creació: el Peugeot 605. Vingui a descobrir l'armònica fluïdesa de la seva línia, la perfecta estabilitat de la seva marxa, el seu luxós confort, la sofisticació del seu complet equipament. Vingui a conèixer una cosa gran en el món de l'automòbil. Des d'avui, el seu concessionari li presenta el Peugeot 605 en 4 versions que són quatre invitacions a descobrir la gran creació de Peugeot.

PEUGEOT 605

L'esperem a: TALLERS AUTO-TRACTOR

c/. Comerç, 3 - Tel. 890 24 11

VILAFRANCA DEL PENEDÈS

El seu concessionari **PEUGEOT TALBOT**

I als cups s'hi faran capelles

No us esvaloteu els més agnòstics pel títol d'aquest article ja que encara s'ha d'avisar l'arquitecte perquè comenci a idear com han de ser les capelles que, de ben segur, s'hauran de col·locar als intercolumnis dels nostres cups, això sí, una vegada s'hagi acordat en assemblea per una àmplia majoria, ja que la democràcia no fa perdre la fe.

La veritat és que, després del Concurs de Tarragona, i quan encara em quedava el record de la Diada de Sant Fèlix, tenia preparat els esborranys per presentar la proposta de fer unes capelles per poder venerar, sense haver d'anar gaire lluny, Sant Fèlix, Sant Ramon, Sant Miquel o la Verge de Montserrat des de casa nostra. No estava bé això d'anar cadascú per lliure, amb la

seva espelmeta o el seu ciri, segons el pressupost individual, cap a l'església de Santa Maria a altes hores a fer la conseqüent ofrena, tot demanant a la imatge que correspongués la força, l'equilibri, el valor i el seny per poder descarregar els castells que tant s'han treballat durant tota la temporada.

Quan encara no s'ha trobat la proposta ideal per aprofitar l'espai dels nostres admirables cups, què millor que guarnir-les amb les imatges que acostumen a ser fruit de la nostra devoció, i qui sap si així poder oficiar la missa dominical abans de cada sortida des de la nostra pròpia capella?

De fet, crec que la idea seria molt ben acollida pel Sant Pare, ara que ja ens coneix, però la cosa no queda aquí. La història s'ha

complicat després de la gloriosa Diada de Tots els Sants. Si el suggeriment de fer les capelles en honor als sants esmentats era per demanar-los el suport per aconseguir, i així completar, les nostres fites castelleres, ara s'haurà de fer una gran Capella que glorifiqui absolutament i per sempre més tots aquests Sants, que al cap i a la fi, han estat els qui han contribuït a fer la suficient pinya per tal que poguéssim, finalment, aconseguir un dels nostres desitjos: descarregar en una sola diada el tres i el quatre de nou amb folre.

En l'hora i en l'hora de descarregar la nostre Torre de Nou, amén.

Mossèn

VILAMOTOR, S. A.

CONCESSIONARI

RENAULT

Vehículos Industriales

Sarriera, 60 - 64 - Apartat 188

Tels. 890 45 00 - 890 43 54

08720 VILAFRANCA DEL PENEDES / Barna.

Les escoles ens visiten

S'ha endegat una nova iniciativa amb la finalitat de donar a conèixer les nostres instal·lacions a tot el personal que tingui interès a saber com s'ho munta una colla de castellers com la nostra. La

idea, l'ha portat a terme la Comissió de Cultura i es tracta, ni més ni menys, d'ensenyar Cal Figarot a tots els escolars que ho desitgin. Evidentment, els nois vénen acompanyats dels seus mestres i,

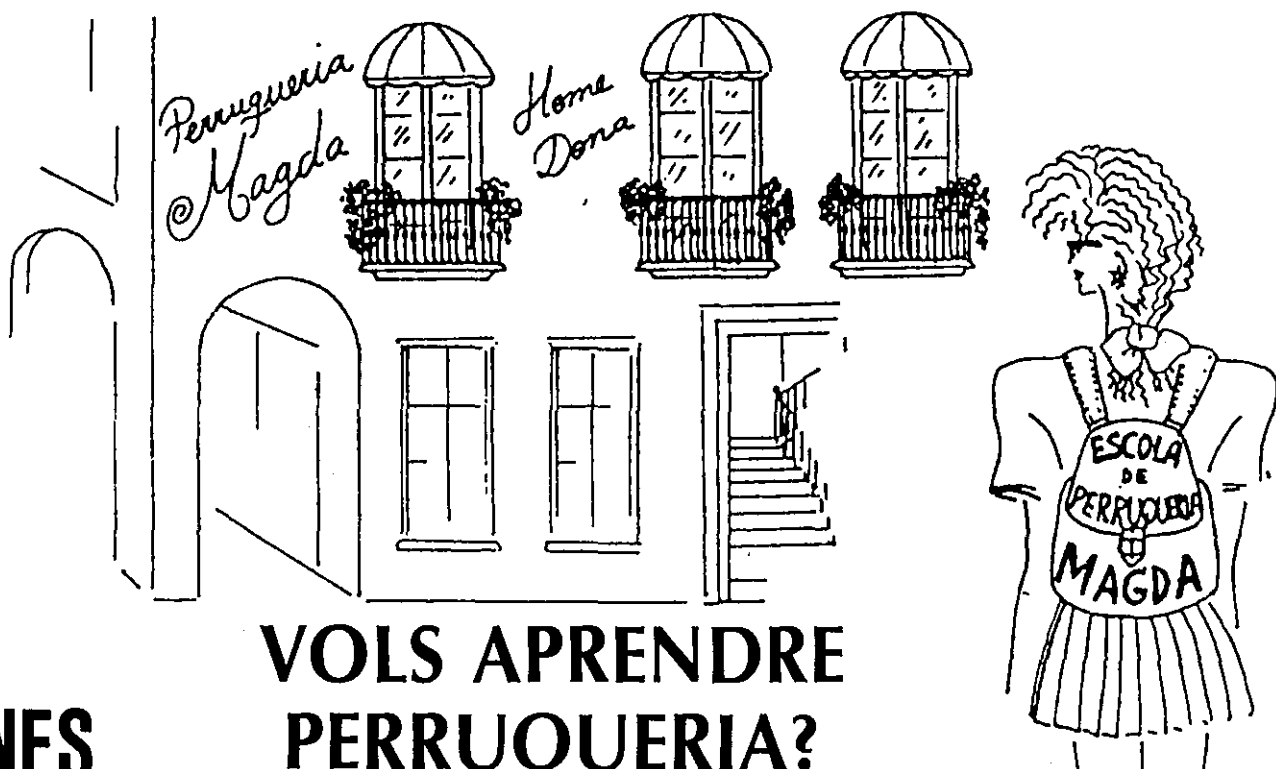
una vegada acordada l'hora de la visita, es presenten en grup i ben enfilats al nostre local social amb la intenció de saber alguna cosa més de l'arquitectura de principis de segle, de la remodelació que pot sofrir un edifici com el nostre que depèn de les necessitats de la colla i, lògicament, d'interessar-se per allò que tan bé sap fer la colla dels Castellers de Vilafranca, els castells.

Esperem que la idea tingui continuïtat una vegada vista la resposta positiva que va tenir la vinguda del primer grup, que va visitar les nostres dependències el divendres 5 d'octubre, quan es presentaren uns quaranta nens i nenes de 3.er d'E.G.B. de l'Escola Pau Boada. Els petits quedaren entusiasmats amb els cups, el jardí i les fotos castelleres que guarneixen les nostres parets. La fotografia recorda l'efemèrides d'aquesta primera visita oficial.

Els nens i nenes de tercer d'E.G.B. de l'escola Pau Boada van quedar entusiasmats de veure el nostre local social. Per això es van fer l'obligada foto al pati.

Recul Tura

**BONES
FESTES**

**VOLS APRENDRE
PERRUQUERIA?**

Perruqueria MAGDA

Consellers, 3 • Vilafranca del Penedès
Per a més informació: tel. 892 33 54

A cau d'orella

Suposo que tots us vau adonar de la presència a la missa de la diada de la colla de dos germans que competien -en alçada, que no en pes- amb el mossèn que la celebrava i, a més, amb la gosadia de posar-se-li un a cada costat. Ja ho deia el senyor de la sotana que acabem d'esmentar: «actualment, els nois de les cases van ben alimentats». Noi, quin goig i quina patxoca que feien! I és que, senyors meus, d'escolans com aquests ja no se'n troben.

Des d'aquestes ratlles proposo que, un dia o altre, se'ls atorgui la placa «a la dignitat escolanera». Amén.

El nostre cap de colla, segons diuen veus assenyades, va perdre la tradició de quedar-se gairebé immòbil, o, dit d'una altra manera, de no esverar-se gaire davant una actuació nostra. Mentre descarregàvem el **quatre**, ens expliquen que va fer una demostració gimnàstica encomiable, digna dels seus millors temps, amb uns salts i uns bots que quasi feien que quedés cara a cara amb l'alcalde, que se'l mirava -astorat- des del balcó estant.

L'eficàcia de la brigada d'obres del nostre Ajuntament va quedar palesa una vegada més l'u de novembre passat, a primeres hores de la tarda. Van tornar a anivellar la Plaça de la Vila amb un tres i no res, i amb un «garbo y salero» espaterrant, tot i que el desnivell era de considerables dimensions. El cas és, i ja ho sabeu tots, que després del **quatre**, la plaça es va ensorrar...

A la fi s'ha donat la raó al cap de Colla i s'ha demostrat que **SOU ELS MILLORS**. En Carles ho ha dit tantes vegades que finalment no tan sols us ho heu cregut, sinó que ho heu demostrat. Enhorabona.

d'importància i queden tan petites que no tenen lloc en aquesta revista.

Aquest apartat de la revista recull aquells comentaris que es diuen en veu baixa. A partir de l'u de novembre tan sols se sent en veu molt alta: som els millors, els hem passat al davant, a la fi som els primers, tenim una canalla collonuda, ens mereixiem aquesta actuació, el peu va ser un veritable paviment, els que pugen van deixar els nervis a casa, i ara per arrodonir-ho, el cinc! Les petites anècdotes i xiu-xius d'abans de Tots Sants han perdut un mica

Per endavant

Dies 4 i 11 de gener de 1991 - Assaigs a cal Figarot.

Dia 13 de gener - **Vilafranca**, Actuació a les Festes de Sant Raimon de Penyafort, a la plaça de la Vila.

Actuació extraordinària de final de temporada: dia 28 de desembre - **Vilafranca**, a la plaça de la Vila, a la 1 del migdia. Hem de tornar a descarregar el tres i el quatre de nou i, a més a més, la torre de vuit. Com que ens'vam quedar amb la mel a la boca, la Tècnica ha decidit que ara **ho hem de descarregar tot**. Tots a la plaça disposats a fer feina.

Bar Cal Figarot

Regentat per M. Arroyo

La Nit de Nadal i la revetlla de Cap d'Any
MARISCADAS A PREUS POPULARS

i com sempre hi haurà esqueixada de bacallà i
gran assortiment de tapes
gran varietat de vins i caves
àmplia terrassa, ambient musical

General Prim, 11 - Tel. 817 05 42

Els avis a cal Figarot

Mentre fan obres a la seva seu social del carrer de Beneficència, els vilafranquins de la tercera edat al Casal d'Avis de l'ICASS tenen provisionalment des de mitjan setembre la seva seu social a la sala polivalent de cal Figarot. Esperem que les nostres instal·lacions satisfacin les seves necessitats, a la vegada que els desitgem una bona estada entre nosaltres.

Castellers de Vilafranca, 1 Colla Vella dels Xiquets de Valls, 2

La trobada esportiva va finalitzar a cal Figarot amb un berenar que els va retornar les calories suficients per recuperar les forces deixades al terreny de joc. Finalment es va acordar que els vilafranquins tornarien la visita als vallencs en una jornada no gaire llunyana.

temps, els penedesencs van escurçar distàncies gràcies a un gol d'Esclassans, i fins i tot van tenir l'oportunitat d'empatar el partit si el Pedrito hagués transformat un penal.

permetien esprintar a tots de la mateixa manera.

La primera part va finalitzar amb un 0-2 a favor dels nois de la capital de l'Alt Camp. Al segon

El dissabte, 1 de desembre, es van enfrontar al camp de futbol de Sant Pere Molanta els equips de futbol dels Castellers de Vilafranca i de la Colla Vella de Valls.

Dirigits pel col·legiat senyor Cañamero, els dos equips van disputar un emocionant encontre, en què els veterans volien competir en velocitat amb la joventut, però els anys i les panxes no

Hem perdut

un amic

casteller

El dia 13 de novembre vam perdre l'amic Josep Maria Puig Otal, víctima d'una sobtada malaltia. El company i amic traspassat, casteller de fa molts anys, no estalviava esforços en assatjos i sortides. Des d'aquestes pàgines li dediquem un record emocionat. Que en pau descansi.

Ho celebrem, però a terra

Paviment

...revestiment de pedres, rajoles o altre material amb què es cobreix el sòl d'una habitació, pati, via, etc., perquè presenti una superfície ferma i llisa... (Diccionari General de la Llengua Catalana. Pompeu Fabra).

L'espectacle és enlluernador. Malgrat tot, en són molt pocs aquells que l'han viscut.

Les mides ben preses, els baixos són col·locats. Les agulles fent-se primes i esveltes apareixen enmig dels baixos, i ara les crosses.

A partir d'aquí, primeres mans, vents, porta-crosses, etc., allò que podríem anomenar una superfície ferma i llisa.

Com haureu pogut observar em refereixo a un castell amb folre:

-Aquest braç, l'esquerra, que 'apretin' l'esquerra collons!

Cada instant que passa és més difícil saber qui crida i on has d'empènyer més fort.

El folre comença a pujar. Els peus, de moment ben col·locats i quiets. Els nervis a flor de pell. S'ha fet de nit.

-Què, com estàs?, bé, però que no 'apretin' tant de la meua dreta que me'n vaig!

El so màgic de les gralles ja és un fet, el castell ja està pujant. El temps sembla que no passi, de cop i volta es passa d'un silenci controlat a un esclat de crits i

xiscles, l'anxaneta és a punt de coronar-lo.

-Ara 'apreteu' fort!, va que el descarreguem!

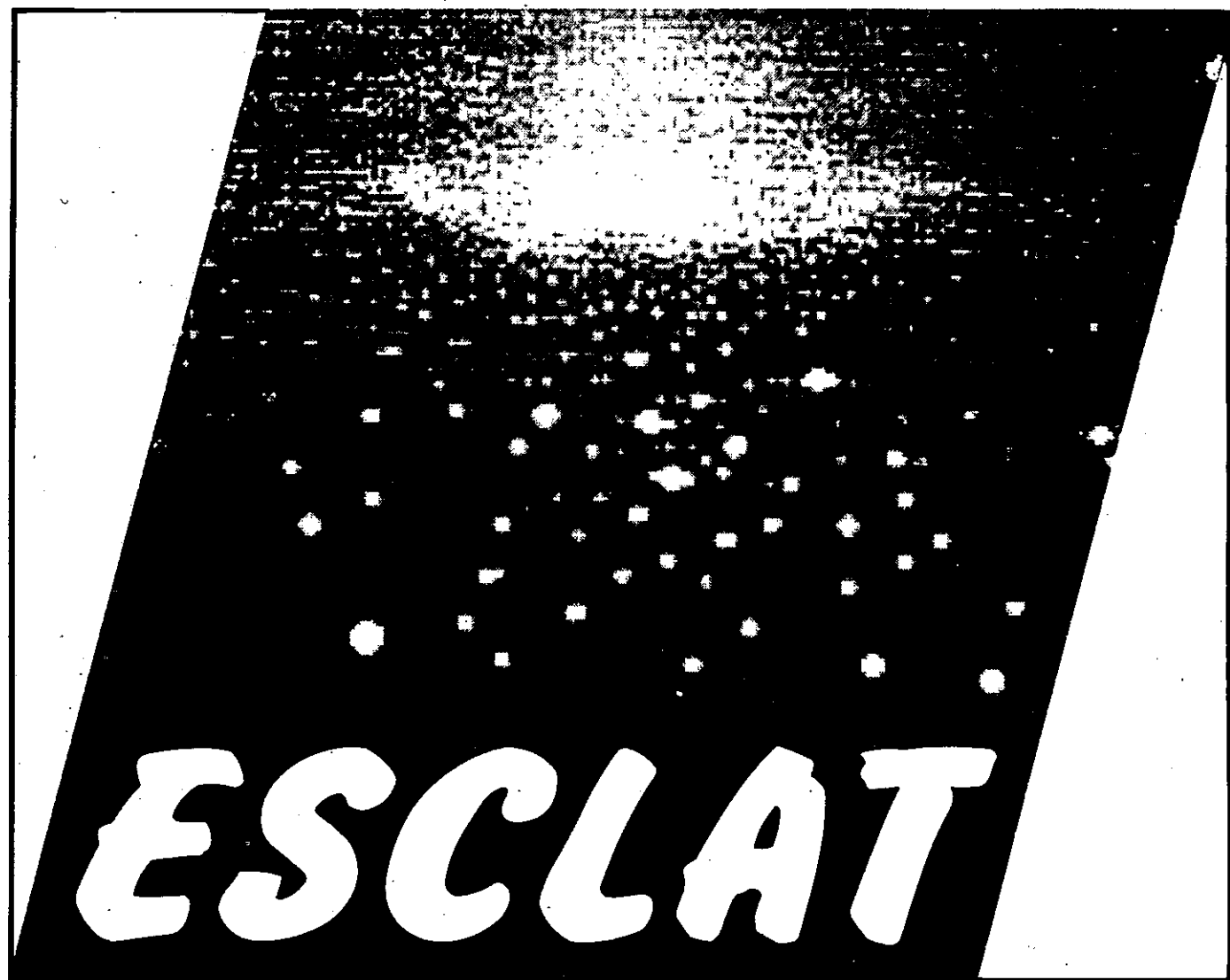
De mica en mica es va desmun- tant entre crits, gemecs i renecs.

Ha estat un èxit, tenim motiu de celebració.

Allò que hem anomenat una superfície ferma i llisa, ara està notant els salts d'alegria i les trepitjades sense control de tot-hom que és a dalt. Evidentment, ara ja no es pateix de gust, i seria bo que la gent que no és a baix fos conscient que el primer que han de fer és acabar de desmun- tar el castell, i després...

Hò celebrem, però a terra!

V I L A F R A N C A

HIPERMERCAT

**El Centre Comercial
del Penedès**

BONES FESTES

OSUNA DISENY

Bones festes
de Nadal
i els nostres millors desitjos
per al 1991!

Caixa Penedès